

's-Hertogenbosch

Iedereen
telt mee!

ETHOS

 Kansfonds
geven om
een ander

 **HOGESCHOOL
UTRECHT**

Telling van dak- en thuisloosheid in regio Meierij en Bommelerwaard

Colofon

De ETHOS telling is een initiatief van Hogeschool Utrecht en Kansfonds.

Met medewerking van

Regio Meierij en Bommelerwaard

Lokale coördinatie van de telling door Esther van Tilburg

Uitvoering

Hogeschool Utrecht, Lectoraat Wonen en Welzijn

Auteurs

Drs. Dorieke Wewerinke

Drs. Marte Kuijpers

Drs. Sandra Schel

Mr. Jan de Vries

Dr. Lia van Doorn

In samenwerking met

KU Leuven: Prof. Dr. Koen Hermans, Drs. Nana Mertens en Drs. Evelien Demaerschalk

Financier

Kansfonds (coördinatie door Willem van Sermondt en Esther Vogel)

Vormgeving

Dieke van Ewijk (vormgeving)

Marieke Odekerken (fotografie)

Datum publicatie: 5 oktober 2023

Woord van dank

Onze dank gaat uit naar alle mensen die deze telling mogelijk hebben gemaakt: medewerkers van de gemeenten in de regio, leden van de lokale werkgroep, medewerkers van de telorganisaties, leden van de begeleidingscommissie en leden van de landelijke adviesraad.

Bronvermelding bij gebruik van deze rapportage:

Wewerinke, D., Kuijpers, M., Schel, S., De Vries, J. & Van Doorn, L. (2023). *Iedereen telt mee. Resultaten eerste ETHOS telling van dak- en thuisloosheid in regio Meierij en Bommelerwaard*. Utrecht: Hogeschool Utrecht.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding voor de telling	6
1.2 Noodzaak tot andere telling van dakloosheid in Nederland	6
1.3 De ETHOS-Light definitie.....	8
1.4 Leeswijzer	9
Hoofdstuk 2 Telmethode	11
2.1 Onderzoeksmethode	11
2.2 Afbakening van de doelgroep.....	12
2.3 Onderzoeksprocedure	13
2.4 Invullen van de vragenlijst	14
2.5 Voorkomen van dubbeltellingen	14
2.6 Organisatie van de telling	14
2.7 Deelnemende organisaties.....	16
2.8 Non respons.....	17
2.9 Betrouwbaarheid van de resultaten.....	17
Hoofdstuk 3 Algemene resultaten van de telling.....	20
3.1 Het aantal dak- en thuisloze mensen in regio Meierij en Bommelerwaard	20
3.1.1 In openbare ruimte.....	21
3.1.2 In de noodopvang	21
3.1.3 In tijdelijke opvang voor dakloze mensen.....	21
3.1.4 In een instelling.....	21
3.1.5 In niet-conventionele woonruimte	22
3.1.6 Bij familie en vrienden.....	23
3.1.7 Dreigende huisuitzetting.....	23
3.1.8 Verblijfplaats 2-16 mei 2023.....	23
3.1.9 Verblijfsituatie 15-16 mei vergeleken met de verblijfsituatie(s) van 2-16 mei.....	24
3.1.10 Aantal dak- en thuisloze volwassenen en kinderen per gemeente	26
3.2 De profielkenmerken	28
3.2.1 Geslacht	28
3.2.2 Leeftijd	28
3.2.3 Nationaliteit en verblijfsstatus	30
3.2.4 Samenstelling huishouden.....	31
3.2.5 Gezondheid	33
3.2.6 Verleden in een instelling	35
3.2.7 Inkomstenbronnen.....	35

3.2.8 Actieve begeleiding.....	37
3.2.9 Briefadres.....	38
3.2.10 Aanleiding(en) voor verlies van woonzekerheid	39
3.2.11 Duur van dak- en thuisloosheid	40
Hoofdstuk 4 Enkele groepen uitgelicht	43
4.1 Alleenstaande minderjarige kinderen	43
4.2 Direct en indirect betrokken minderjarige kinderen	43
4.2.1 Direct betrokken minderjarige kinderen.....	44
4.2.2 Indirect betrokken minderjarige kinderen	46
4.3 Dak- en thuisloze jongeren (18-27 jaar)	47
4.4 Dak- en thuisloze vrouwen	49
4.5 Personen die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos zijn	52
4.6 Dak- en thuisloze personen van 65 jaar en ouder	54
Hoofdstuk 5 Samenvatting en conclusies.....	56
5.1 Samenvatting.....	56
5.1.1 Eerste telling aan de hand van de ETHOS-Light definitie.....	56
5.1.2 Het aantal dak- en thuisloze mensen in regio Meierij en Bommelerwaard.....	56
5.1.3 Profielkenmerken van de getelde dak- en thuisloze mensen.....	57
5.2 Conclusies	57
5.2.1 Grote diversiteit aan dak- en thuisloze personen	58
5.2.2 Veel verschillende levenssituaties van dak- en thuisloosheid	58
5.2.3 Dak- en thuisloosheid treft veel kinderen	58
5.2.4 Aantal dak- en thuisloze jongeren is hoog.....	58
5.2.5 Dak- en thuisloosheid komt overal voor	59
5.3 Terugblik op de eerste ETHOS telling in Nederland.....	59
Hoofdstuk 6 Blik op de toekomst	62
6.1 Van tellen naar oplossen	62
6.2 Tweede telronde (2024)	62
Referenties	64
Bijlagen.....	67
Bijlage 1: ETHOS-classificatie	67
Bijlage 2: ETHOS-Light.....	68
Bijlage 3: Diensten en (sub)organisaties die deelnamen aan de telling	69
Bijlage 4: ETHOS-Light classificatie dak- en thuisloze personen kernen in Meierijstad	71

Hoofdstuk 1

Inleiding

> 1.1 Aanleiding voor de telling

> 1.2 Noodzaak tot een andere telling van dakloosheid

> 1.3 De ETHOS-Light definitie

> Leeswijzer

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor de telling

De Nederlandse overheid stelt zich als doel om dakloosheid volledig uit te bannen vóór 2030 (Ministerie van BZK, Ministerie van SZW & Ministerie van VWS, 2022). Om dit doel te bereiken, zijn gegevens over de aard en omvang van dak- en thuisloosheid in Nederland van cruciaal belang. Hoeveel mensen er dak- en thuisloos zijn in Nederland is echter niet duidelijk. Ook is niet bekend wat hun kenmerken en leefsituaties zijn. In het recent verschenen *Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis (2023-2030)* wordt gewezen op het belang van betere monitoring van dakloosheid, zodat er gericht kan worden gestuurd aan de hand van kwantitatieve gegevens. De huidige monitoring van dakloosheid in Nederland biedt hiertoe onvoldoende mogelijkheden (Ministerie van BZK, Ministerie van SZW & Ministerie van VWS, 2022).

Om beter zicht te krijgen op de werkelijke aard en omvang van dak- en thuisloosheid voerde Hogeschool Utrecht in samenwerking met Kansfonds een telonderzoek uit in twee regio's in Noordoost-Brabant: regio Meierij en Bommelerwaard met centrumgemeente 's-Hertogenbosch en regio Brabant Noordoost-Oost met centrumgemeente Oss. Hierbij werd gebruik gemaakt van een voor Nederland nieuwe definitie van dakloosheid, de ETHOS-Light classificatie, en van een nieuwe telmethode. Dit rapport bevat de resultaten van de telling die plaatsvond op 16 mei 2023 in regio Meierij en Bommelerwaard. De telling is uitgevoerd in nauwe samenwerking met de gemeenten die onderdeel uitmaken van deze regio: 's-Hertogenbosch, Zaltbommel, Sint-Michielsgestel, Maasdriel, Vught, Meierijstad en Boxtel.

Het onderzoeksteam van Hogeschool Utrecht werd ondersteund door het onderzoeksteam van de Katholieke Universiteit Leuven dat de toegepaste telmethode ontwikkelde. Dit onderzoeksteam, onder leiding van prof. dr. Koen Hermans, past de telmethode inmiddels al een aantal jaar met succes toe in een groot aantal Belgische regio's. Met hun toestemming passen wij deze methode nu voor het eerst in Nederland toe.

Met het uitvoeren van de telling geven de gemeenten in regio Meierij en Bommelerwaard, Hogeschool Utrecht en Kansfonds een impuls aan het in kaart brengen van dak- en thuisloosheid in Nederland. De betrokken gemeenten hebben de ambitie om dak- en thuisloosheid in hun regio gedegen aan te pakken. Zij willen hun beleid gericht op preventie en aanpak van dakloosheid baseren op concrete cijfers en profielkenmerken van dak- en thuisloze mensen in hun regio. De resultaten van deze telling worden gebruikt voor de ontwikkeling van een regionaal actieplan om dakloosheid te voorkomen en te beëindigen in 2030.

1.2 Noodzaak tot andere telling van dakloosheid in Nederland

In Nederland wordt dakloosheid op verschillende manieren in kaart gebracht. De methoden die hierbij gebruikt worden, kennen echter veel beperkingen. Daardoor wordt niet de gehele populatie in kaart gebracht en is het niet mogelijk om een goed beeld te krijgen van dak- en thuisloosheid op gemeentelijk niveau. Hierdoor kan geen goed beleid worden gemaakt gericht op het voorkomen en uitbannen van dak- en thuisloosheid. De in Nederland gebruikte methoden voor het meten van dakloosheid worden hierna omschreven.

Monitoring op landelijk niveau

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) brengt het aantal dakloze mensen in Nederland sinds 2009 in kaart door middel van een prevalentieschatting. Het CBS werkt daarbij met de zogeheten 'vangst-hervangst' methode. Hierbij maakt het CBS gebruik van verschillende registratiesystemen: registraties van mensen die een postadres hebben in de laagdrempelige opvang voor dakloze mensen, registraties van mensen die een

uitkering krijgen en geen vaste woon- of verblijfplaats hebben, en registraties van een van de drie reclasseringsorganisaties in Nederland (CBS, 2023a).

De genoemde registers zijn allemaal gekoppeld aan de Basisregistratie Personen (BRP) en ze overlappen gedeeltelijk: sommige personen staan geregistreerd in meer dan één van deze systemen. Het CBS gaat er van uit dat er ook dakloze personen zijn die niet in de registraties voorkomen. Daarom telt het CBS niet alleen de personen die zij in de registraties tegenkomen, maar doet het CBS ook een bijschatting. Deze bijschatting wordt gemaakt op basis van de gevonden overlap tussen de genoemde registers (CBS, 2023a; Oostveen, 2019).

Monitoring op gemeentelijk niveau

Op gemeentelijk niveau monitoren gemeenten het aantal dakloze mensen in hun gemeente of regio. Dat doen zij via de Monitor Dakloosheid die onderdeel uitmaakt van het monitoringssysteem van gemeenten, de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein (GMSD). De monitor is opgezet door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het CBS en het doel van de monitor is om gemeenten te helpen beleidsinformatie over het sociaal domein te verkrijgen. Gemeenten die aan de GMSD willen deelnemen, leveren hiervoor data aan bij het CBS (CBS, z.d.). Bij de cijfers die de monitor genereert gaat het om werkelijke aantallen en niet om een schatting (VNG, 2022).

Een deel van de gemeenten hanteert ook een eigen monitoringssysteem dat voornamelijk gebaseerd is op registraties van opvangorganisaties en de gemeentelijke toegang.

Beperkt zicht op de groep dak- en thuisloze mensen, hun levenssituaties en kenmerken

De afgelopen jaren is er regelmatig kritiek geuit op de huidige monitoring van dak- en thuisloosheid in Nederland (zie Akkermans, 2020; Schel et al., 2023; De Jonge, 2021; Huber et al., 2022; VNG, 2022; Ministerie van BZK, Ministerie van SZW & Ministerie van VWS, 2022). Deze kritiek komt vanuit onderzoekers, ministeries en de branchevereniging van maatschappelijke opvangvoorzieningen en behelst voornamelijk de volgende punten:

1) Beperkte definitie

De schattingsmethode van het CBS is opgezet om feitelijke dakloosheid te meten. Onder de CBS-definitie van feitelijke dakloosheid vallen mensen die leven op straat of in de openbare ruimte, mensen die kortdurend gebruik maken van de nachtopvang of laagdrempelige opvang en personen zonder vaste verblijfplaats die op niet-structurele basis bij vrienden of familie slapen en niet weten waar ze de volgende nacht zullen verblijven (CBS, 2023a). Mensen die verblijven in tijdelijke opvangvoorzieningen van de maatschappelijke opvang (ook wel residentiele opvang genoemd) en mensen in de vrouwenopvang vallen buiten deze definitie (CBS, 2023a). Tot dit jaar vielen ook mensen die verblijven op plekken die niet geschikt zijn voor bewoning (niet-conventionele woonplekken) buiten de definitie van het CBS. In de monitoring over het jaar 2022, die in september 2023 verscheen, geeft het CBS aan dat mensen die wonen op plekken die niet geschikt zijn voor bewoning nu wel onder hun definitie van dakloosheid vallen en dat ook deze mensen in de CBS-cijfers zijn meegenomen (CBS, 2023b). Het is moeilijk na te gaan wat de impact is van de nieuwe, bredere definitie van het CBS, aangezien de onderzoeksmethode en de registers die gebruikt worden niet veranderd zijn.

Ook de GMSD neemt diverse groepen dak- en thuisloze personen niet mee in hun monitor. Bij de GMSD worden mensen in tijdelijke opvangvoorzieningen wel meegeteld, maar bewoners van de vrouwenopvang niet. Mensen die verblijven op plekken die niet bedoeld zijn voor bewoning (niet-conventionele woonplekken) vallen buiten de definitie van de GMSD.

2) Uitgaan van registratiesystemen geeft een beperkt beeld

Het monitoren van dakloosheid aan de hand van registratiesystemen zorgt voor een aantal problemen. In de eerste plaats geven registratiesystemen vooral inzicht in personen die verblijven in de openbare ruimte en de (nood)opvang, en in beperkte mate in mensen die verblijven bij vrienden, familie of derden. Mensen in andere levenssituaties van dakloosheid en mensen die door de gemeente als te zelfredzaam worden geacht, blijven daarmee buiten beeld (De Jonge, 2021; Huber et al., 2022). In de tweede plaats kunnen in de schattingen van het CBS alleen personen worden meegenomen die kans maken om in de genoemde registratiesystemen voor te komen. Personen onder de 18 jaar, personen boven de 65 jaar en personen zonder verblijfsdocumenten komen niet voor in de registratiesystemen waarop het CBS haar schatting baseert. Deze groepen worden daardoor niet meegenomen in de schattingen van het CBS. Bij de GMSD worden mensen zonder verblijfsdocumenten en mensen die jonger zijn dan 18 jaar ook niet meegenomen (VNG, 2022).

Een derde beperking van het monitoren aan de hand van registraties is dat deze methode niet gendersensitief is. Dit komt omdat vrouwen minder vaak in de openbare ruimte en in de (nood)opvang verblijven. Daardoor blijft dakloosheid bij vrouwen onderbelicht (Akkermans, 2020).

3) Geen zicht op reële aantallen op gemeentelijk niveau

Bij gemeenten is er behoefte aan inzicht in de aard en omvang van dakloosheid op gemeentelijk niveau. De schattingen van het CBS geven alleen inzicht in de aantallen op landelijk niveau en zijn niet geschikt om inzicht te krijgen in het aantal dakloze mensen per gemeente of regio (Ministerie van BZK, Ministerie van SZW & Ministerie van VWS, 2022). Met de GMSD is het momenteel voor de meeste gemeenten alleen mogelijk om mensen in de noodopvang en mensen in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen te tellen (Ministerie van BZK, Ministerie van SZW & Ministerie van VWS, 2022, VNG, 2022). Daardoor ontbreekt het zicht op de werkelijke aard en omvang van dakloosheid op gemeentelijk niveau.

Oproep tot het gebruik van een bredere definitie

In 2019 concludeerde de Europese Commissie al dat Nederland een te beperkte en smalle definitie van dakloosheid hanteert, dat Nederland dakloosheid onvoldoende regelmatig monitort en dat de werkelijke aantallen dakloze mensen in Nederland niet goed in beeld zijn (Oostveen, 2019). Het recent gelanceerde *Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis (2023-2030)* erkent dat een brede definitie van dakloosheid noodzakelijk is voor de ontwikkeling van effectief beleid om dakloosheid te voorkomen en te beëindigen. Het nieuwe Actieplan zet dan ook in op het gebruik van de Europese ETHOS-Light classificatie, omdat het beter aansluit bij de actuele situaties van dakloosheid in Nederland en het daarmee hun visie op preventief beleid en het uitgangspunt van stabiele huisvesting ondersteunt (Ministerie van BZK, Ministerie van SZW & Ministerie van VWS, 2022). ETHOS-Light wordt in het Actieplan genoemd als meest bruikbare definitie voor het in kaart brengen van dakloosheid. In de volgende paragraaf wordt de ETHOS-Light classificatie nader toegelicht.

1.3 De ETHOS-Light definitie

De ETHOS-Light classificatie wordt binnen de Europese Unie en door vooraanstaande onderzoekers in Europa gezien als de best onderbouwde manier om dakloosheid te meten (Edgar, 2012; Baptista & Marlier, 2019). ETHOS staat voor 'European Typology of Homelessness and Housing Exclusion' en definieert dakloosheid als een gebrek aan volwaardige huisvesting. De brede ETHOS classificatie bestaat uit dertien operationele categorieën die een onvolwaardige huisvestingssituatie beschrijven. Deze zijn onderverdeeld in vier conceptuele categorieën: dakloosheid, thuisloosheid, onveilige huisvesting en onbehoorlijke huisvesting (FEANTSA, 2005; zie ook Bijlage 1). Voor het meten van dakloosheid werd in 2006 een afgeslankte versie geïntroduceerd: ETHOS-Light (zie kader). Deze versie omvat zes van de dertien categorieën van de brede

ETHOS classificatie en geldt als een minimale classificatie van dakloosheid. Alle mensen die geen eigen (t)huis hebben, kunnen hiermee in beeld worden gebracht (FEANTSA, 2018; zie ook Bijlage 2).

De ETHOS-Light definitie sluit goed aan bij het feit dat de verblijfssituatie van dak- en thuisloze mensen vaak wisselt. Mensen verblijven bijvoorbeeld (noodgedwongen) afwisselend tijdelijk bij vrienden, in vakantieverblijven, in de noodopvang of op straat (Schel et al., 2023). Uit onderzoek blijkt dat een huisuitzetting een belangrijke route is naar dakloosheid (Al Shamma et al., 2015). Om die reden heeft het onderzoeksteam van de Katholieke Universiteit Leuven een zevende categorie aan de classificatie toegevoegd: mensen die hun woning binnen een maand moeten verlaten zonder dat zij zicht hebben op een passende woonoplossing (Hermans et al., 2021). Met de ETHOS-Light definitie kan naast zichtbare dakloosheid ook verborgen dakloosheid in beeld worden gebracht, met name onder mensen die verblijven bij vrienden, familie of derden en onder mensen die verblijven in een niet-conventionele woonplek, zoals een auto, stacaravan, schuur of woning zonder basisvoorzieningen.

ETHOS-Light categorieën + dreigende huisuitzetting

- 1) Mensen die leven in de openbare ruimte
- 2) Mensen in de noodopvang
- 3) Mensen in tijdelijke opvang voor dakloze mensen
- 4) Mensen die een instelling verlaten zonder vervolghuisvesting en mensen die langer in een instelling verblijven wegens gebrek aan passende vervolghuisvesting
- 5) Mensen in niet-conventionele woonplekken vanwege een gebrek aan passende huisvesting
- 6) Mensen die tijdelijk verblijven bij familie, vrienden of derden
- + Mensen met een dreigende huisuitzetting zonder passende vervolghuisvesting

De ETHOS-Light definitie van dak- en thuisloosheid was leidend bij de telling die in de regio Meierij en Bommelerwaard werd uitgevoerd. Het is voor het eerst dat er een telling van dak- en thuisloosheid is uitgevoerd in Nederland aan de hand van ETHOS-Light. Omdat bij de ETHOS-Light definitie de leefsituatie centraal staat, wordt iedereen die zich bevindt in een leefsituatie die valt onder de ETHOS-Light categorieën beschouwd als dak- of thuisloos. Daarbij maakt het niet uit welke status mensen hebben voor de wet en voor beleid. Concepten als wettelijke verblijfsstatus, regiobinding en recht op voorzieningen spelen geen rol in de telling.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 van dit rapport geeft een beschrijving van de telmethode. Hoofdstuk 3 geeft de resultaten van de telling weer. Hoofdstuk 4 licht enkele groepen uit en hoofdstuk 5 geeft een samenvatting en beschrijft de belangrijkste conclusies van het onderzoek. In hoofdstuk 6 kijken we vooruit op de toekomst.

Hoofdstuk 2

Telmethode

> 2.1 Onderzoeksmethode

> 2.2 Afbakening van de doelgroep

> 2.3 Onderzoeksprocedure

> 2.4 Invullen van de vragenlijst

> 2.5 Voorkomen van dubbeltellingen

> 2.6 Organisatie van de telling

> 2.7 Deelnemende organisaties

> 2.8 Non respons

> 2.9 Betrouwbaarheid van de resultaten

Hoofdstuk 2 Telmethode

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de aard en omvang van dak- en thuisloosheid in regio Meierij en Bommelerwaard door middel van een regionale telling van dak- en thuisloosheid. De volgende twee onderzoeksvragen staan daarbij centraal:

- 1) Hoeveel personen zijn dak- of thuisloos in regio Meierij en Bommelerwaard en in welke leefsituatie bevinden deze personen zich?
- 2) Wat is het profiel van de dak- en thuisloze personen in regio Meierij en Bommelerwaard?

2.1 Onderzoeksmethode

Om bovenstaande onderzoeksvragen te beantwoorden is er gebruik gemaakt van een 'point in time telling'. Bij een 'point in time' telling wordt op een bepaald moment (dag of week) een telling georganiseerd in een geografisch afgebakend gebied (Hermans et al., 2021). Er zijn verschillende manieren om een 'point in time' telling uit te voeren. De methode die door ons werd toegepast vertrekt vanuit een intensieve samenwerking met alle organisaties die met dak- en thuisloze personen in contact komen. Op één specifieke dag vullen medewerkers van deze organisaties voor alle personen in een leefsituatie van dak- en thuisloosheid een vragenlijst in met vragen over de leefsituatie en over diverse kenmerken van de personen die geteld worden. De betrokkenheid van een onafhankelijke onderzoeksinstelling is van belang om de privacy van de getelde personen te garanderen.

Er is bij deze telling bewust gekozen voor het werken met een vragenlijst, omdat dit een middel is om ook profielkenmerken in kaart te kunnen brengen. Zicht op profielkenmerken stelt gemeenten in staat om gericht beleid te ontwikkelen om dak- en thuisloosheid te voorkomen en terug te dringen (Wewerinke et al., 2023). Dat beleid kan zich bijvoorbeeld richten op specifieke groepen of op specifieke leefsituaties. Door alle organisaties te betrekken die in contact staan met dak- en thuisloze personen, dus niet alleen de organisaties die zich specifiek op deze groep richten, komt ook verborgen dak- en thuisloosheid zoveel mogelijk in beeld. Omdat deze organisaties in aanloop naar de telling intensief samenwerken, groeide hun kennis over de problematiek van dak- en thuisloosheid en hun inzicht in hoe zij kunnen bijdragen aan een betere ondersteuning van dak- en thuisloze mensen. De ervaring leert dat dit proces leidt tot meer draagvlak voor een gezamenlijke aanpak van dak- en thuisloosheid in de regio waar de telling plaatsvindt (Vermeir & Samyn, 2021).

Een beperking van de gehanteerde methode is dat een 'point in time' telling minder goed in staat is om inzicht te geven in de dynamiek van dak- en thuisloosheid. Dit komt omdat er een momentopname wordt gemaakt. Dak- en thuisloosheid kan fluctueren: mensen kunnen in en uit een situatie van dak- of thuisloosheid bewegen. Daardoor kan de telling mogelijk niet de volledige omvang van dak- en thuisloosheid weergeven. Een andere beperking van de methode is dat er zeer waarschijnlijk sprake zal zijn van een onderrepresentatie van de omvang van dak- en thuisloosheid, omdat niet alle dak- en thuisloze personen in de regio bekend zijn bij de deelnemende organisaties. Daarnaast kunnen mensen aangeven dat zij niet geteld willen worden. Een derde beperking van de methode is dat deze vanwege het werken met vragenlijsten niet in staat is om de complexiteit van routes naar dak- en thuisloosheid in kaart te brengen. Voor het in kaart brengen van oorzaken van dak- en thuisloosheid zijn andere methoden geschikter.

2.2 Afbakening van de doelgroep

De personen die door middel van deze ‘point in time’ telling werden geteld in de regio Meierij en Bommelerwaard moesten voldoen aan de volgende twee voorwaarden:

a. *De persoon bevindt zich in een situatie van dak- of thuisloosheid*

Een situatie van dak- of thuisloosheid definiëren we zoals gezegd aan de hand van ETHOS-Light + dreigende huisuitzetting. De categorieën die hiertoe behoren worden nader gespecificeerd in Figuur 1. Op basis van het conceptuele model zijn alle mogelijke leefsituaties van dak- en thuisloosheid geordend. In elke categorie zijn diverse leefsituaties te onderscheiden.

Figuur 1. Toelichting ETHOS-Light categorieën + dreigende huisuitzetting

1. In openbare ruimte	Mensen die verblijven in de openbare ruimte (op straat of in de natuur).
2. In noodopvang	Mensen die in laagdrempelige en kortdurende opvang verblijven (geen 24 ursoropvang), zoals nachtopvang, noodopvang of winteropvang.
3. In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	Mensen die in een tijdelijke opvangplek voor dakloze mensen verblijven, zoals 24-uurs opvang (ook dag- en nachtopvang en crisisopvang), doorstromwoningen, vrouwenopvang, jongerenopvang, gezinsopvang, woning zonder huurcontract op eigen naam, alternatieve tijdelijke opvang
4. Mensen die uitstromen uit een instelling	a) Mensen die binnen een maand na de teldag een instelling verlaten zonder stabiele woonoplossing (bijvoorbeeld de gevangenis, ziekenhuis, jeugdzorginstelling, GGZ-instelling, beschermd wonen of AZC) b) Mensen die vanwege een gebrek aan eigen huisvesting langer dan nodig verblijven in een instelling
5. In niet-conventionele woonruimten	Mensen die verblijven in niet-conventionele ruimtes of woningen vanwege een gebrek aan een passende woonoplossing. Bijvoorbeeld in een (sta)caravan, hut, garage, kraakpand, auto, tent op een camping, een vakantiewoning zonder rechtsgeldig huurcontract of een woning zonder basisvoorzieningen zoals een keuken of badkamer.
6. Bij familie, vrienden of kennissen	Mensen die tijdelijk verblijven bij (gast)familie, vrienden of derden, wegens gebrek aan eigen huisvesting.
+ Dreigende huisuitzetting	Mensen die hun woning binnen een maand na de teldag moeten verlaten, bijvoorbeeld vanwege: een betekend vonnis tot gerechtelijke huisuitzetting, een beslissing onbewoonbaarheid, beslissing ongeschiktheid, een beëindigd of verlopen huur- of omklapcontract of terugnamebevel van een koopwoning.

b. *De persoon heeft een link met de regio*

De getelde personen moesten ook een link hebben met de regio. In de volgende situaties werden mensen meegeteld:

- De persoon verbleef op de teldag in de regio (gemeenten Boxtel, 's-Hertogenbosch, Maasdriel, Meierijstad, Sint-Michielsgestel, Vught en Zaltbommel)
- De persoon verbleef buiten de regio, maar had het laatste officiële woonadres in de regio. Dit is bijvoorbeeld het geval indien een persoon vanuit de tellende regio vlucht naar de vrouwenopvang in een andere regio, of wanneer een persoon vanuit de tellende regio tijdelijk verblijft in een andere regio omdat deze persoon daar verblijfsmogelijkheden heeft, bijvoorbeeld bij vrienden, familie of derden.

Er waren geen voorwaarden verbonden aan de duur van het verblijf in de regio: ook indien de persoon er één nacht verbleef, werd de persoon meegeteld. Er is steeds gekeken naar de actuele situatie van de persoon op de teldag. Alle personen die op de teldag voldeden aan de twee criteria werden meegeteld.

2.3 Onderzoeksprocedure

Alle personen die aan bovenstaande voorwaarden voldeden en in beeld waren bij een van de deelnemende organisaties werden geteld op één specifieke datum: 16 mei 2023. De verblijfsituatie, uitgedrukt in de ETHOS-Light categorie, betreft de nacht *voorafgaand* aan de teldag, dus de nacht van 15 op 16 mei. Deelnemende organisaties vulden op de teldag of in de twee weken daarna een online vragenlijst in over de personen die voldeden aan de genoemde criteria. Deelnemende verblijfsinstellingen vulden de vragenlijsten in binnen een maand na de teldag, omdat bij de verblijfsinstellingen onder meer werd gekeken naar personen die een instelling verlaten zonder passende woonoplossing binnen een maand na de teldag. Niet altijd was op de teldag al bekend of mensen de verblijfsinstelling binnen een maand zouden verlaten zonder passende woonoplossing (denk bijvoorbeeld aan een schorsing van een persoon bij een instelling vanwege ongewenst gedrag).

Voorafgaand aan de teldag werd de telling door de deelnemende organisaties voorbereid. De organisaties screenden alle mensen waar zij mee in contact staan op de twee criteria voor deelname en maakten een lijst van alle personen die aan deze criteria voldeden. Vervolgens zijn deze personen door de organisaties zoveel mogelijk geïnformeerd over de telling. Hiervoor werden posters en flyers opgehangen bij de deelnemende organisaties en voerden sommige medewerkers gesprekken met personen die aan de criteria voldeden. Indien mensen niet meegeteld wilden worden, konden zij dit aangeven bij de betrokken medewerkers.

Op de teldag zelf of kort daarna probeerden medewerkers te achterhalen waar de personen die aan de criteria voldeden verbleven in de nacht van 15 op 16 mei. Zo kon de actuele verblijfplaats worden ingevuld in de vragenlijst. De medewerkers vulden ook – indien bekend - de verblijfsplaats(en) van de persoon in de twee weken voorafgaand aan de telling in. Hier werd naar gevraagd, omdat het voor de medewerkers van de deelnemende organisaties niet altijd mogelijk was om de exacte verblijfplaats op de teldag te achterhalen. Op deze manier werd toch informatie verkregen over de verblijfsplaatsen van deze personen. Bovendien geeft deze informatie inzicht in de dynamiek van dak- en thuisloosheid, omdat bij deze vraag meerdere verblijfsplaatsen konden worden aangegeven. Indien er geen informatie was over de verblijfplaats in de nacht van 15 op 16 mei of over de verblijfplaats in de twee weken voorafgaand aan de telling dan werden mensen niet meegeteld.

2.4 Invullen van de vragenlijst

De vragenlijst bestond uit 20 vragen. Naast de verblijfsituatie op de teldag en de 2 weken voorafgaand aan de teldag werd ook gevraagd naar een aantal profielkenmerken. De vragen in de vragenlijst zijn grotendeels gebaseerd op de Europese MPHASIS-richtlijnen voor het meten van dak- en thuisloosheid (MPHASIS, 2009)¹. De vragenlijst werden ingevuld door de medewerkers van de organisaties. Indien gewenst konden zij de vragenlijst invullen samen met de dak- of thuisloze persoon. In dat geval werd de persoon actief om toestemming gevraagd voor deelname aan het onderzoek door de betreffende medewerker. De vragenlijst kon ook worden ingevuld zonder de persoon te betrekken. Wanneer de vragenlijst niet samen met de persoon werd ingevuld, zijn de antwoorden gebaseerd op de inschatting van de medewerker of hulpverlener over de betreffende persoon. Een handleiding met uitgebreide instructies voor het invullen van de vragen ondersteunde de organisaties bij het invullen van de vragenlijst. Organisaties konden de vragenlijst op voorhand invullen op papier of in een clickable PDF-versie om de werkdruk te verspreiden. De vragenlijsten werden vervolgens via een online link ingevoerd.

Om ook mensen die in antikraakwoningen verblijven vanwege een gebrek aan passende huisvesting te kunnen meetellen, is een aparte vragenlijst ontwikkeld die personen die in deze leefsituatie verbleven zelf konden invullen. Deze vragenlijst bevatte dezelfde vragen als de standaard vragenlijst. De formulering van de vragen was hierbij echter gericht op de persoon zelf in plaats van op de medewerker van de betrokken organisaties. De vragenlijst is via leegstandbeheerders verspreid onder hun bewoners.

2.5 Voorkomen van dubbeltellingen

Hoe meer organisaties meetellen, hoe groter de kans dat mensen twee keer of vaker geteld worden. Om dubbeltellingen te identificeren werd er gebruik gemaakt van een anonieme naamcode. Om de anonimiteit van de getelde personen te garanderen, werden geen namen of BSN-nummers genoteerd. De anonieme naamcode bestaat uit de eerste letter van de voornaam, de eerste letter van de achternaam en de laatste letter van de (volledige) achternaam². Bij Jan De Wit wordt de naamcode bijvoorbeeld JDT. Met de naamcodes, gecombineerd met informatie uit de vragenlijst over de persoonskenmerken en leefsituatie van de getelde personen, waren de onderzoekers in staat om dubbeltellingen te identificeren en te verwijderen. Na het verwijderen van de dubbeltellingen werden de naamcodes uit het databestand verwijderd om de privacy van de getelde personen te garanderen.

2.6 Organisatie van de telling

Na het verkrijgen van een positief advies van de Ethische Commissie van Hogeschool Utrecht voor de uitvoering van het onderzoek werd gestart met de organisatie van de telling. De organisatie van de telling was grotendeels in handen van een voor de regiogemeenten werkzame lokale coördinator. Deze lokale coördinator organiseerde de telling in nauwe samenwerking met het onderzoeksteam. Een lokale werkgroep met vertegenwoordigers van de belangrijkste tellende organisaties werd samengesteld om de lokale coördinator te ondersteunen bij de organisatie van de telling. De werkgroep werd nauw betrokken bij het proces van de telling. Om een zo valide mogelijke telling te organiseren, werd gestreefd naar deelname van

¹ MPHASIS staat voor Measuring Progress on Homelessness through Advancing and Strengthening Information Systems. Dit was een Europees project dat liep van december 2007 tot december 2009 en dat werd gefinancierd door het EU PROGRESS programme. Het voornaamste doel van MPHASIS was om de monitoring van dakloosheid en dakloosheidsbeleid in 20 Europese landen te verbeteren, gebaseerd op de aanbevelingen van het 'Measurement of Homelessness at European Union Level' onderzoek (University of Dundee, z.d.).

² Bij een namenreeks is er soms geen sprake van een duidelijk onderscheid tussen een voornaam en een achternaam. Daarom werd bij een namenreeks gekeken naar de eerste letter van de eerste naam en de eerste en laatste letter van de laatste naam in de namenreeks.

zoveel mogelijk organisaties die in contact staan met dak- en thuisloze personen in de regio. De werkgroep, waar ook mensen met ervaringskennis aan deelnamen, droeg bij aan het maken van een overzicht van deze organisaties. Vervolgens werden de organisaties benaderd door de lokale coördinator met het verzoek om aan de telling deel te nemen.

In februari 2023 werd een startdag georganiseerd om bestuurders en managers van de lokale organisaties te informeren over de telling. Een onderzoeker van Hogeschool Utrecht lichtte op deze dag de wetenschappelijke basis en de praktische uitwerking van de telling toe. De gemeenten deden een oproep aan alle aanwezige organisaties om deel te nemen aan de telling. In de maand april vonden vijf informatiesessies plaats op verschillende plekken in de regio om medewerkers van de organisaties te informeren over het onderzoek en hen te instrueren over het invullen van de vragenlijsten. Deze informatiesessies zijn goed bezocht. In mei vond een online informatiesessie plaats voor medewerkers die niet bij de fysieke informatiesessies aanwezig konden zijn. In aanvulling op de informatiesessies vonden in mei ook online vragensessies plaats, waar medewerkers van de tellende organisaties hun laatste vragen over het invullen van de vragenlijst konden stellen aan de onderzoekers. De vragenlijst en de handleiding bij de vragenlijst werden aangescherpt op basis van de vragen en opmerkingen die tijdens de informatie- en vragensessies naar voren kwamen. Alle vragen die tijdens de informatie- en vragensessies werden gesteld door de medewerkers van de organisaties en de antwoorden op deze vragen werden gebundeld in een document met veel gestelde vragen. Dit document werd naar alle organisaties toegestuurd. Op de teldag zelf en in de weken daarna waren de onderzoekers telefonisch en per mail bereikbaar voor het beantwoorden van vragen over het invullen van de vragenlijst. De lokale coördinator bezocht op de teldag diverse meetellende organisaties om te horen hoe de telling verliep en om de organisaties te bedanken voor hun inzet.

In de weken na de teldag is steeds gekeken hoeveel vragenlijsten er waren ingediend door de verschillende organisaties. Alle organisaties ontvingen herinneringsmails met het verzoek om de vragenlijsten tijdig in te dienen. Organisaties die nog geen vragenlijsten hadden ingevoerd en organisaties die minder vragenlijsten hadden ingevoerd dan verwacht werden gebeld door de lokale coördinator om na te gaan of er voldoende geteld was. Op deze manier is gezorgd voor een zo groot mogelijke respons. De onderzoekers zochten contact met de organisaties die de vragenlijsten hadden ingevuld indien er onduidelijkheid bestond over de leefsituatie van mensen die geteld waren.

In juni vond tijdens een feedbackmoment in 's-Hertogenbosch een terugkoppeling van de voorlopige resultaten van de telling plaats. Vertegenwoordigers van alle deelnemende gemeenten, leden van de werkgroep en vertegenwoordigers van de voornaamste telorganisaties waren hierbij aanwezig. Tijdens het feedbackmoment gingen de onderzoekers met deelnemers in gesprek over de telmethode en over het aantal mensen dat geteld is in verschillende leefsituaties in de verschillende gemeenten. Vanuit hun kennis van de situatie in de regio reflecteerden zij op de cijfers. Zo gingen we na of er voldoende geteld is en of de resultaten een juiste weergave zijn van de werkelijke situatie in de regio.

2.7 Deelnemende organisaties

In totaal namen 60 organisaties deel aan de telling in regio Meerij en Bommelerwaard (zie Bijlage 3). Al deze organisaties zijn af en toe tot dagelijks in contact met de doelgroep van de telling en hebben op de teldag alle mensen met wie zij in contact zijn gescreend op de twee voorwaarden om geteld te worden. Bij 44 organisaties waren op de teldag mensen in beeld die in de nacht van 15 op 16 mei aan de voorwaarden voldeden. Deze organisaties hebben voor deze mensen een vragenlijst ingevuld (zie Tabel 1 voor een overzicht). In totaal werden er 1153 vragenlijsten ingevuld. 28 van deze vragenlijsten werden ingevuld samen met de persoon om wie het ging. De overige vragenlijsten werden alleen door de medewerkers ingevuld.

De onderzoekers verwijderden in totaal 360 vragenlijsten. Bij 191 vragenlijsten was sprake van dubbeltellingen die op basis van de naamcode, de leeftijd, het geslacht en soms ook andere kenmerken werden geïdentificeerd. Deze vragenlijsten werden uit het databestand verwijderd. Daarnaast werden 169 vragenlijsten verwijderd die onvoldoende informatie over de verblijfplaats van de personen bevatten of waarbij niet was voldaan aan de voorwaarden van de telling.

Tabel 1. Deelnemende diensten en aantal vragenlijsten

Deelnemende organisaties	Aantal ingevulde vragenlijsten
2 Live	5
Area	1
Bazalt Wonen	6
Bond Precaire Woonvormen	18
BrabantWonen	4
Buurtzorg Jong	10
Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg	63
Charlotte van Beuningen	2
Contour de Twern	1
De Kernen	1
DJI PI Vught	20
Farent Sociaal Werk	66
Gemeente Boxtel	3
Gemeente Den Bosch	237
Gemeente Maasdriel	17
Gemeente Meerijstad	26
Gemeente Sint-Michielsgestel	5
Gemeente Vught	22
Gemeente Zaltbommel	121
GGD Hart van Brabant	117
Jeroen Bosch Ziekenhuis	3
Koraalgroep	16
Labyrint Zorg en Werk	2
LDH Jeugdbescherming en reclassering	4
MijnGemeenteDichtbij	11
MO Den Bosch	160
Nederlandse Spoorwegen	1
Novadic Kentron	15
ONS Welzijn	11
Osperon	8
PowerUP073	2

Regionaal Autisme Centrum	2
Reinier van Arkel	38
SMO Verdihuis	16
Springplank	30
Stichting Loods	4
Straatpastoraat Den Bosch	18
Veilig Thuis Oost Brabant	34
Vluchtelingenwerk	14
Wijk GGD	3
Woonstichting JOOST	6
Woonzorgnet	3
Ypse	1
Zayaz	6
Totaal	1153

2.8 Non respons

Van alle organisaties ontvingen de onderzoekers respons op het verzoek om deelname aan het onderzoek. Een aantal organisaties liet weten dat zij niet in contact staan met de doelgroep van het onderzoek. Twee organisaties die de doelgroep wel in beeld hebben, gaven aan dat zij niet mee wilden doen vanwege de hoge werkdruk bij hun medewerkers. De overige organisaties die zijn benaderd waren allen bereid om mee te werken. Diverse organisaties hebben met elkaar afgestemd wie welke mensen zou tellen. Dit werd gedaan om de tijdsinvestering van het tellen zoveel mogelijk te beperken.

Pas in een later stadium van het onderzoek is besloten om ook leegstandbeheerders te betrekken. Omdat zij vaak weinig informatie hebben over de situatie van mensen die anti-kraak bij hen wonen, werd een aparte vragenlijst ontwikkeld die mensen zelf in kunnen vullen. De leegstandbeheerders zijn per mail benaderd met het verzoek om de vragenlijst onder hun bewoners te verstrekken. Hier kwam geen reactie op. In de regio Meierij en Bommelerwaard werden geen vragenlijsten ingevuld door bewoners van antikraakwoningen zelf. Wel zijn enkele bewoners van anti-kraakwoningen geteld door professionals die met hen in contact staan.

2.9 Betrouwbaarheid van de resultaten

Een belangrijke vraag is of de resultaten van deze telling een goede weergave zijn van de werkelijke situatie van dak- en thuisloosheid in regio Meierij en Bommelerwaard. Uit de reflecties van de onderzoekers en de betrokken professionals uit de regio ontstaat het beeld dat de juiste organisaties bij de telling betrokken waren en dat er zorgvuldig is geteld.

Bij de gehanteerde methode hangt de betrouwbaarheid van de resultaten grotendeels af van het draagvlak binnen de regio waar de telling is uitgevoerd. In de Meierij en Bommelerwaard was er vanaf de start van het project veel draagvlak voor de telling. Dat blijkt onder andere uit het grote aantal organisaties dat deelnam aan de telling: 60 organisaties in de regio namen deel, waarbij er sprake was van een grote verscheidenheid aan partijen. Ook lieten de organisaties en hun medewerkers een grote betrokkenheid bij de telling zien. De lijst van organisaties die benaderd moesten worden voor deelname werd opgesteld samen met een speciaal voor de telling opgerichte lokale werkgroep. Hierin waren ook mensen met ervaringskennis vertegenwoordigd. Deelnemers aan de werkgroep kennen de regio goed en weten daardoor welke organisaties betrokken moesten worden om alle dak- en thuisloze personen in beeld te krijgen.

Om te toetsen in hoeverre de resultaten een goede weerspiegeling zijn van de werkelijke situatie in de regio werden de resultaten tijdens een feedbackbijeenkomst voorgelegd aan vertegenwoordigers van de telorganisaties en medewerkers van de deelnemende gemeenten. Zij reflecteerden uitgebreid op alle resultaten. Uit de reflecties van de professionals kwam naar voren dat de resultaten van de telling over het algemeen goed aansluiten bij de situatie in hun regio, zowel in omvang als in aard en diversiteit van leefsituaties van dak- en thuisloze mensen.

De professionals vermoeden dat een aantal specifieke groepen nog niet volledig in beeld zijn gebracht. Daarbij gaat het om mensen zonder verblijfspapieren (ongedocumenteerde mensen), arbeidsmigranten en personen die verblijven in anti-kraakwoningen en op campings en vakantieparken. Dit geldt vooral voor de regiogemeenten, omdat hier bijvoorbeeld relatief gezien meer vakantieparken en campings gevestigd zijn. Deze feedback geeft aanknopingspunten voor het betrekken van nieuwe sleutelfiguren en voor het verder ontwikkelen van de telmethode.

De betrokken professionals benadrukken dat met deze methode veel meer groepen die anders onzichtbaar blijven in beeld zijn gekomen. Tegelijkertijd zullen er altijd mensen zijn die ook met deze telmethode niet in beeld komen. Het gaat hier volgens hen om personen die niet in contact staan met hulp- of dienstverlenende organisaties, omdat zij niet goed weten waar zij terecht kunnen, of omdat zij bewust onder de radar willen blijven. De betrokken professionals vermoeden bijvoorbeeld dat mensen zonder verblijfspapieren mensen en een deel van de alleenstaande moeders in een situatie van dak- of thuisloosheid bewust geen contact zoekt met hulp- of dienstverlenende organisaties uit angst om het land te moeten verlaten of het gezag over hun kinderen te verliezen.

Hoofdstuk 3

Algemene resultaten van de telling

> 3.1 Het aantal dak- en thuisloze mensen in regio
Meierij en Bommelerwaard

> 3.2 Profielkenmerken

Hoofdstuk 3 Algemene resultaten van de telling

Dit hoofdstuk beschrijft de algemene resultaten van de ETHOS-Light telling in regio Meierij en Bommelerwaard. Het geeft eerst het aantal dak- en thuisloze personen in de regio weer, met een verdeling over de verschillende gemeenten en een verdeling over de verschillende levenssituaties. Vervolgens biedt dit hoofdstuk inzicht in de profielkenmerken van de volledige groep dak- en thuisloze personen. In het volgende hoofdstuk worden specifieke groepen uitgelicht en gaan we verder in op de verblijfplaatsen en kenmerken van deze specifieke groepen. De resultaten in deze rapportage zijn niet generaliseerbaar. Deze zeggen alleen iets over de groep dak- en thuisloze personen in regio Meierij en Bommelerwaard en geven geen landelijk beeld.

3.1 Het aantal dak- en thuisloze mensen in regio Meierij en Bommelerwaard

In de nacht van 15 op 16 mei werden in regio Meierij en Bommelerwaard in totaal 1008 dak- en thuisloze personen geteld. Dit waren 785 volwassen personen, 8 alleenstaande kinderen en 215 minderjarige kinderen die samen met hun ouder(s) in een levenssituatie van dak- of thuisloosheid verbleven. Tabel 2 geeft een overzicht van de verschillende verblijfplaatsen van de volwassenen en kinderen.

Tabel 2. Verblijfplaats van dak- en thuisloze personen op 15-16 mei 2023

Totaal getelde personen		1008			
		Aantal volwassenen	%	Aantal kinderen	%
1	In de openbare ruimte	32	4%	-	-
2	In noodopvang	-	-	-	-
3	In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	207	26%	71	32%
4	In instelling	95	12%	16	7%
5	In niet-conventionele woonruimte	112	14%	28	13%
6	Bij familie / vrienden / derden	279	36%	94	42%
+	In woning met dreigende uithuiszetting	24	3%	12	5%
	Onbekend	36	5%	2	1%
Totaal		785	100%	223	100%

De getelde personen verbleven het vaakst bij *vrienden, familie of derden* (36% van de volwassenen), in *tijdelijke opvang voor dakloze mensen* (26% van de volwassenen) of in een *niet-conventionele woonruimte* (14% van de volwassenen). In totaal telden we 725 volwassenen en 209 minderjarige kinderen die volgens de definitie van ETHOS-Light (categorie 1 t/m 6) dak- en thuisloos zijn. Daarnaast hadden 24 volwassenen en 12 kinderen te maken met een dreigende huisuitzetting. Voor 36 volwassenen (5%) en 2 kinderen (1%) is de verblijfplaats van 15 op 16 mei *onbekend*, maar is wel bevestigd dat zij op dat moment dak- of thuisloos waren en een link met de regio hadden. Van deze personen was de verblijfssituatie (of verblijfssituaties) in de twee weken voor de teldatum wel bekend. Deze zijn verderop weergegeven in dit hoofdstuk in Tabel 9. Hieronder staat de verdeling van de volwassenen per categorie weergegeven. De verblijfssituatie van de minderjarige kinderen staat beschreven in hoofdstuk 4.

3.1.1 In openbare ruimte

In de nacht van 15 op 16 mei 2023 verbleven 32 mensen (4%) in de *openbare ruimte*.

3.1.2 In de noodopvang

's-Hertogenbosch biedt noodopvang bij dag- en nachtopvang Het Inloopschip. Mensen kunnen er 24 uur per dag verblijven. Daarmee valt deze opvanglocatie volgens de ETHOS-Light classificatie onder de verblijfscategorie 'tijdelijke opvang voor dakloze mensen'. In de categorie 'noodopvang' zijn daarom in regio Meerij en Bommelerwaard geen mensen geteld.

3.1.3 In tijdelijke opvang voor dakloze mensen

In de nacht van 15 op 16 mei verbleven 207 mensen (26%) in een *tijdelijke opvang voor dakloze mensen*. Tabel 3 laat zien in welk type opvangvoorziening deze personen verbleven.

Tabel 3. Aantal volwassenen in tijdelijke opvang voor dakloze mensen op 15-16 mei 2023

	Aantal volwassenen	%
Kleinschalige opvang	48	23%
Het Inloopschip	41	20%
24-uurs opvang	29	14%
Vrouwenopvang	25	12%
Jongerenopvang	12	6%
Doorstroomwoning	39	19%
Anders	3	1%
Onbekend	10	5%
Totaal	207	100%

De grootste groep personen verbleef in een *kleinschalige opvangvoorziening* (48 mensen, 23%). Daarnaast verbleef een vijfde van de personen in *het Inloopschip* (41 personen, 20%). Een groep van 29 personen verbleef in de *24-uursopvang* (14%), en 39 personen verbleven in een *doorstroomwoning* (19%). Daarnaast verbleven 25 vrouwen in de *vrouwenopvang*³ (12%) en 12 jongeren in de *jongerenopvang* (6%). Voor 3 personen (1%) werd een *andere verblijfplaats* aangegeven. Zij verbleven alle 3 in een opvang buiten de regio. Voor 10 personen (5%) is het type opvangplek *onbekend*, maar is wel bekend dat zij in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen verbleven.

3.1.4 In een instelling

In totaal verbleven 95 mensen (12%) in een *instelling* die ze 1) reeds hadden moeten verlaten, maar waar zij langer verbleven wegens een gebrek aan een woonoplossing of die ze 2) binnen een maand na de teldag moesten verlaten zonder dat ze een stabiele woonoplossing hadden. Tabel 4 laat zien dat meer dan de helft van de getelde personen (57%) langer in een instelling verbleef vanwege gebrek aan een woonoplossing (54 personen) en dat 38% van de getelde mensen binnen een maand na de teldag de instelling moest verlaten zonder woonoplossing (36 personen).

³ De vrouwenopvang in 's-Hertogenbosch vervult een regiofunctie in de regio Noord-Brabant voor de opvang en begeleiding van vrouwen en kinderen die als gevolg van huiselijk geweld of mensenhandel in een crisissituatie terecht zijn gekomen of dakloos zijn geraakt.

Tabel 4. Aantal volwassenen dat een instelling verliet of er langer verbleef door gebrek aan een woonoplossing op 15-16 mei 2023

	Aantal volwassenen	%
Verlaat instelling binnen de maand zonder woonoplossing	36	38%
Verblijft langer in instelling wegens gebrek aan woonoplossing	54	57%
Onbekend	5	5%
Totaal	95	100%

Tabel 5 geeft de verdeling van deze groep over de verschillende typen instellingen in de regio weer. De grootste groep personen verbleef in *detentie* (28 personen, 30%). Alle getelde mensen die in detentie verbleven zijn meegeteld omdat ze de instelling zouden verlaten binnen één maand na de teldag zonder dat zij zicht hadden op een passende woonoplossing. Het relatief grote aandeel van mensen die in detentie verbleven is te verklaren door de aanwezigheid van een Penitentiaire Inrichting in Vught.⁴ Andere getelde personen verbleven in een *voorziening voor beschermd wonen* (14 personen, 15%), een *asielzoekerscentrum* (20 personen, 21%), een *GGZ-instelling* (12 personen, 13%), een *instelling voor verslavingszorg* (5 personen, 5%), een *jeugdzorgvoorziening* (12 personen, 13%) of een *algemeen ziekenhuis* in de regio (4 personen, 4%).

Tabel 5. Aantal volwassenen in een instelling op 15 –16 mei 2023

	Aantal volwassenen	%
Detentie	28	30%
Beschermd wonen	14	15%
Asielzoekerscentrum	20	21%
GGZ-instelling	12	13%
Instelling voor verslavingszorg	5	5%
Jeugdzorgvoorziening	12	13%
Algemeen ziekenhuis	4	4%
Totaal	95	100%*

* Door afronding tellen de percentages op tot 101% in plaats van 100%

3.1.5 In niet-conventionele woonruimte

In totaal verbleven 112 volwassen personen (14%) in een niet-conventionele woonruimte. Tabel 6 biedt een weergave van de verschillende niet-conventionele woonruimten waar mensen verbleven. Ruim een vijfde van de getelde personen verbleef in een *(sta)caravan* (of) op een *camping* (25 personen, 22%) en 17% van de personen verbleef in een *vakantiewoning zonder rechtsgeldig huurcontract* (19 personen). 11% van de mensen die verbleven in een niet-conventionele woonruimte verbleven in een *garage of schuur* (12 personen), 10% in een *kraakpand* (11 personen) en 10% in een *auto, bus of vrachtwagen* (11 personen). Daarnaast verblijft 7% van de volwassen personen in een *ho(s)tel of bed and breakfast* (8 personen), 5% in een *bedrijfspan* (6 personen), 5% in een *anti-kraakwoning* (5 personen) en 4% in een *woning zonder basisvoorzieningen* (4 personen). 3% van de personen verbleef in een *boot* (3 personen). De 2 personen in de categorie *anders* verbleven in een woning die zij illegaal onderhuren (2%). Bij 6 personen is de precieze vorm van de onconventionele woonruimte *onbekend* (5%).

⁴ In Nederland is de gemeente van herkomst verantwoordelijk voor het huisvesten van ex-gedetineerden op het moment dat zij hun straf hebben uitgezeten. Het is daarom te verwachten dat een deel van de personen die een P.I. verlaat zonder passende woonoplossing terug naar een andere gemeente gaat. In de praktijk is de gemeente van herkomst niet bij alle gedetineerden te achterhalen, bijvoorbeeld wanneer mensen al langere tijd in verschillende instellingen verblijven. Daarom is de verwachting dat een deel van de personen die een P.I. in de regio verlaat zonder passende woonoplossing in de regio zal blijven.

Tabel 6. Aantal volwassenen in niet-conventionele woonruimte op 15-16 mei 2023

	Aantal volwassenen	%
(Sta)caravan / camping	25	22%
Vakantiewoning zonder rechtsgeldig huurcontract	19	17%
Garage / schuur	12	11%
Kraakpand	11	10%
Auto, bus of vrachtwagen	11	10%
Ho(s)tel / B&B	8	7%
Bedrijfspand	6	5%
Anti-kraak	5	5%
Woning zonder basisvoorzieningen	4	4%
Boot	3	3%
Onbekend	6	5%
Anders	2	2%
Totaal	112	100%

3.1.6 Bij familie en vrienden

Meer dan een derde van de getelde dak- en thuisloze mensen (36%, in totaal 279 personen) verbleven tijdelijk bij familie, vrienden of derden vanwege een gebrek aan passende huisvesting. Dit is de grootste groep personen in deze telling.

3.1.7 Dreigende huisuitzetting

Op 15-16 mei hadden 24 mensen (3%) te maken met een dreigende huisuitzetting: zij moesten in de maand na de teldag hun woning verlaten zonder dat zij zicht hadden op een passende woonoplossing. Tabel 7 geeft de genoemde redenen voor dreigende huisuitzetting op 15-16 mei weer. Bij 10 mensen ging het om een dreigende uithuiszetting vanwege een *betekend vonnis tot gerechtelijke huisuitzetting* (42%). Bij 3 personen *liep het huurcontract binnen een maand na de teldag af* (13%) en bij 1 persoon was er sprake van een reeds *verlopen huurcontract* (4%). Verder was er voor 2 personen sprake van een dreigende huisuitzetting wegens plannen voor *sloop/renovatie* (8%) en dienden 2 andere personen hun woning uiterlijk voor 16 juni 2023 *verplicht te verlaten wegens een beslissing onbewoonbaarheidsverklaring* (8%). Bij 5 personen was er sprake van een *andere reden* voor dreigende huisuitzetting (21%). Voor 1 persoon (4%) was de reden voor dreigende huisuitzetting *onbekend*.

Tabel 7. Redenen voor de dreigende huisuitzetting op 15-16 mei 2023

	Aantal volwassenen	%
Betekend vonnis tot gerechtelijke huisuitzetting	10	42%
Huurcontract loopt af binnen maand na de teldag	3	13%
Sloop / renovatie	2	8%
Verplicht vertrek wegens beslissing onbewoonbaarheidsverklaring	2	8%
Verlopen huurcontract	1	4%
Anders	5	21%
Onbekend	1	4%
Totaal	24	100%

3.1.8 Verblijfplaats 2-16 mei 2023

Naast de verblijfplaats van 15 op 16 mei 2023 werd ook de verblijfplaats tijdens de twee weken voorafgaand aan de teldag in kaart gebracht. Aangezien de verblijfplaats van dak- en thuisloze mensen kan wisselen, kon

er per persoon meerdere categorieën worden aangekruist, de percentages tellen daarom niet op tot 100%. Tabel 8 geeft weer hoeveel mensen zich in de periode van 2 – 16 mei 2023 op enig moment op de verschillende verblijfplaatsen bevonden.

In de twee weken voorafgaand aan de telling verbleven de getelde personen het vaakst (op enig moment) bij *familie, vrienden of derden* (322 personen, 41%), in de *tijdelijke opvang voor dakloze mensen* (213 personen, 27%) en in *niet-conventionele woonruimten* (171 personen, 22%). Dit zijn dezelfde verblijfplaatsen die in de nacht van 15-16 mei het vaakst geteld zijn. Ook verbleven er 7 personen op enig moment in de *noodopvang*. De 7 personen die in de twee weken voor de teldag in de noodopvang verbleven, verbleven in een noodopvang buiten de regio.

Tabel 8. Verblijfplaats van volwassen dak- en thuisloze personen tussen 2 –16 mei 2023 (n=785)

	Aantal volwassenen	%
1 In de openbare ruimte	80	10%
2 In noodopvang	7	<1%
3 In tijdelijk opvang voor dakloze mensen	213	27%
4 In een instelling	104	13%
5 In niet-conventionele woonruimte	171	22%
6 Bij familie, vrienden of derden	322	41%
+ In woning met dreigende huisuitzetting	37	5%
De persoon was niet dak- of thuisloos	2	<1%
Onbekend	13	2%

3.1.9 Verblifsituatie 15-16 mei vergeleken met de verblifssituatie(s) van 2-16 mei

Om de dynamiek van dak- en thuisloosheid nader in kaart te brengen, vergelijken we de verblijfplaats van de getelde dak- en thuisloze mensen op de teldag met hun verblijfplaats(en) in de twee weken daarvoor (periode 2-16 mei). Tabel 9 geeft de resultaten van deze vergelijking weer. In deze tabel wordt per verblijfplaats in de nacht van 15-16 mei (linker kolom) aangegeven op welke plaatsen de mensen in deze categorieën in de twee weken voor de teldag verbleven (rechter kolommen). In de tabel is te zien dat er in elk van de verblijfs categorieën – uitgezonderd in een woning met dreigende huisuitzetting - personen zijn die in de twee weken voor de teldag ook op andere plekken verbleven. De getallen op de horizontale as tellen niet op tot de originele totalen per verblijfs categorie doordat er meerder verblijfplaatsen konden worden opgegeven.

Van de 32 personen die op 15-16 mei in de *openbare ruimte* verbleven, verbleven er in de twee weken voor de teldag een deel van deze personen in een instelling (1 persoon), niet-conventionele woonruimte (7 personen) en bij familie, vrienden of derden (2 personen). Van 2 personen was de verblijfplaats in de 2 weken voor de teldag onbekend.

Van de 207 personen die op 15-16 mei verbleven in de *tijdelijke opvang voor dakloze mensen*, verbleven er in de twee weken voor de teldag ook personen in de openbare ruimte (6 personen), in de noodopvang (1 persoon), in een instelling (7 personen), in een niet-conventionele woonruimte (3 personen) en bij familie, vrienden of derden (17 personen).

Van de 95 personen die op 15-16 mei verbleven in *een instelling*, verbleef een deel van deze mensen in de twee weken voor de teldag ook in de openbare ruimte (7 personen), in de noodopvang (2 personen), in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen (6 personen), in een niet-conventionele woonruimte (4 personen) of bij familie, vrienden of derden (10 personen). Daarnaast verbleven er 2 personen in een woning met dreigende huisuitzetting. Eén persoon was in de twee weken voor de teldag nog niet dak- of thuisloos.

Van de 112 personen die op 15-16 mei verbleven in *een niet-conventionele woonruimte* verbleven in de twee weken voor de teldag ook personen in de openbare ruimte (4 personen), tijdelijke opvang voor dakloze

mensen (1 persoon), in een instelling (1 persoon), bij familie, vrienden of derden (13 personen) en in een woning met dreigende huisuitzetting (2 personen).

Op 15-16 mei verbleven er 279 personen bij *familie, vrienden of derden*. Van deze personen verbleven er in de twee weken voor de teldag ook personen in de openbare ruimte (20 personen), in de noodopvang (3 personen), in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen (3 personen), in een instelling (6 personen), in niet-conventionele woonruimten (30 personen) en in een woning met dreigende huisuitzetting (7 personen). 1 persoon was in de twee weken voor de teldag nog niet dak- of thuisloos. Van 11 personen was de verblijfplaats in de 2 weken voor de teldag onbekend.

De 24 personen die op 15-16 mei verbleven in *een woning met dreigende huisuitzetting*, verbleven alle 24 ook in de twee weken voor de teldag in de woning waar zij op de teldag uit dreigen te worden gezet.

Tabel 9. Verblijfplaats volwassenen op 2-16 mei 2023 en verblijfplaats op 15-16 mei 2023 (n=785)

Verblijfplaats 15-16 mei 2023		Verblijfplaats 2-16 mei 2023								
		In de openbare ruimte	In noodopvang	In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	In een instelling	In niet-conventionele woonruimte	Bij familie, vrienden of derden	In woning met dreigende huisuitzetting	Persoon was niet dak- of thuisloos	Onbekend
1	In de openbare ruimte	29	-	-	1	7	2	-	-	2
2	In noodopvang	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	6	1	199	7	3	17	-	-	-
4	In een instelling	7	2	6	87	4	10	2	1	-
5	In niet-conventionele woonruimte	4	-	1	1	111	13	2	-	-
6	Bij familie, vrienden of derden	20	3	3	6	30	255	7	1	11
+	In woning met dreigende huisuitzetting	-	-	-	-	-	-	24	-	-
	Onbekend	14	1	4	2	16	25	2	-	-

3.1.10 Aantal dak- en thuisloze volwassenen en kinderen per gemeente

Tabel 10a geeft het aantal dak- en thuisloze volwassenen en kinderen per gemeente weer op 15-16 mei 2023. De meeste volwassen dak- en thuisloze personen verbleven in 's-Hertogenbosch (453 personen, 58%), gevolgd door Meierijstad (58 personen, 7%), Vught (54 personen, 7%), Boxtel (4 personen, 6%), Zaltbommel (38 personen, 5%), Maasdriel (10 personen, 1%) en Sint-Michielsgestel (6 personen, 1%). Een groep van 54 mensen (7%) met een link met regio Meierij en Bommelerwaard verbleef in de nacht van 15 op 16 mei in een gemeente buiten de regio. Van de overige 66 personen (8%) is niet bekend in welke gemeente deze personen verbleven, maar is wel vastgesteld dat ze in de regio verbleven. Tabel 10a geeft het aantal dak- en thuisloze personen per gemeente weer.

Het aantal kinderen dat (al dan niet met hun ouder(s)) verbleef in een situatie van dak- of thuisloosheid in de nacht van 15-16 mei 2023 was het hoogst in 's-Hertogenbosch (124 kinderen, 56%), gevolgd door Meierijstad (37 kinderen, 17%), Zaltbommel (14 kinderen, 6%), Boxtel (10 kinderen, 4%), Vught (6 kinderen, 3%), Maasdriel (4 kinderen, 2%) en Sint-Michielsgestel (1 kind, <1%). 20 kinderen (10%) met een link met de regio verbleven in een gemeente buiten regio Meierij en Bommelerwaard. Voor de overige 7 kinderen (3%) werd niet gespecificeerd in welke gemeente in de regio zij (met hun ouder(s)) verbleven.

Tabel 10a. Aantal dak- en thuisloze volwassenen en kinderen per gemeente op 15-16 mei 2023

Gemeente	Aantal volwassenen	%	Aantal kinderen	%
's-Hertogenbosch	453	58%	124	56%
Meierijstad	58	7%	37	17%
Vught	54	7%	6	3%
Boxtel	46	6%	10	4%
Sint-Michielsgestel	6	1%	1	<1%
Zaltbommel	38	5%	14	6%
Maasdriel	10	1%	4	2%
Andere gemeente	54	7%	20	10%
Onbekend	66	8%	7	3%
Totaal	785	100%	223	100%*

* Door afronding tellen de percentages op tot 101% in plaats van 100%

Tabel 10b geeft per gemeente de verblijfplaats van de getelde personen weer. Bij het lezen van deze resultaten is belangrijk om rekening te houden met enkele kenmerken van de regio. Deze kenmerken zijn:

- Regio Meierij en Bommelerwaard heeft geen nachtopvang, maar een noodopvang waar mensen 24 uur per dag kunnen verblijven. Binnen dit onderzoek valt deze 24-uursopvang in categorie 3 (tijdelijke opvang). Dit verklaart dat er geen mensen zijn geteld in categorie 2.
- In 's-Hertogenbosch zijn relatief veel voorzieningen en opvangplekken voor dakloze mensen, met ook een regionale functie. Dit kan een verklaring zijn voor de relatief hoge aantallen in 's-Hertogenbosch.
- In gemeente Vught verblijven relatief veel mensen in ETHOS-categorie 4. Dit heeft te maken met de aanwezigheid van een Penitentiaire Inrichting en diverse GGZ-instellingen in Vught.
- In de gehele regio waren er onvoldoende mogelijkheden om campings en vakantieparken te betrekken bij de telling.

Voor gemeente Meierijstad is het aantal getelde personen op verzoek van de gemeente uitgesplitst naar de voormalige gemeenten Schijndel, Veghel en Sint-Oedenrode. Deze aantallen zijn te vinden in Bijlage 4. Daarnaast geef Tabel 10b ook het percentage dak- en thuisloze personen (volwassen + kinderen) ten opzichte van het totaal aantal inwoners in de gemeente weer. In de regio is het aandeel dak- en thuisloze personen het hoogst in 's-Hertogenbosch (0,38%), gevolgd door Vught (0,23%), Zaltbommel (0,19%), Boxtel (0,18%),

Meerijstad (0,12%), Maasdriel (0,06%) en Sint-Michielsgestel (0,02%).

Tabel 10b. Verblijfplaats van volwassen dak- en thuisloze personen per gemeente op 15-16 mei 2023

ETHOS-Light categorie	's-Hertogenbosch	Meerijstad	Boxtel	Sint-Michielsgestel	Vught	Maasdriel	Zaltbommel	Buiten de regio, wel link met regio	Onbekend
In de openbare ruimte	23	2	1	-	1	-	1	1	3
In de noodopvang	-	-	-	-	-	-	-	-	-
In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	167	19	8	1	-	-	4	4	4
In een instelling	22	1	12	-	33	-	-	25	2
In niet-conventionele woonruimte (garage, boot...)	38	19	8	-	5	1	16	5	20
Bij familie/ vrienden/derden	171	13	15	4	13	8	12	17	26
Dreigende huisuitzetting	13	3	-	-	2	1	5	-	-
Situatie onbekend, dak- of thuisloosheid bevestigd	19	1	2	1	-	-	-	2	11
Totaal (+kinderen)	453 (124)	58 (37)	46 (10)	6 (1)	54 (6)	10 (4)	38 (14)	54 (20)	66 (7)
% van aantal inwoners in de gemeente	0,38%	0,12%	0,18%	0,02%	0,23%	0,06%	0,19%		

3.2 De profielkenmerken

3.2.1 Geslacht

Van de getelde volwassen dak- en thuisloze mensen zijn er 551 personen *man* (70%) en 225 personen *vrouw* (29%). Daarnaast wordt van 5 personen het geslacht omschreven als *anders* (<1%) en is van 4 personen het geslacht *onbekend* (<1%) (zie Tabel 11a).

Tabel 11a. Geslacht van de getelde volwassen dak- en thuisloze personen

	Aantal volwassenen	%
Man	551	70%
Vrouw	225	29%
Anders	5	<1%
Onbekend	4	<1%
Totaal	785	100%

Tabel 11b geeft de verdeling van mannen en vrouwen binnen de verschillende verblijfplaatsen weer. In elk van de verblijfplaatsen vormen mannen de grootste groep, alleen in de categorie personen met een dreigende huisuitzetting is de verhouding mannen en vrouwen precies gelijk. Geen van de vrouwen in dit telonderzoek verbleef in de nacht van 15 op 16 mei in de openbare ruimte. In de twee weken voorafgaand aan de teldag verbleven er wel 9 vrouwen in de openbare ruimte. In hoofdstuk 4 staan de profielkenmerken van de dak- of thuisloze vrouwen beschreven.

Tabel 11b. Verdeling volwassen dak- en thuisloze mannen en vrouwen per verblijfs categorie op 15-16 mei 2023*

Verblijfplaats	Aantal volwassenen		Aantal mannen		Aantal vrouwen	
		%		%		%
1 In de openbare ruimte	32	4%	32	100%	-	-
2 In noodopvang	-	-	-	-	-	-
3 In opvang voor dakloze personen	207	26%	145	70%	61	29%
4 In instelling	95	12%	72	76%	22	23%
5 In niet-conventionele ruimte	112	14%	80	71%	31	28%
6 Bij familie, vrienden of derden	279	36%	184	66%	89	32%
+ Woning met dreigende huisuitzetting	24	3%	12	50%	12	50%
Situatie 16 mei onbekend, dak- of thuisloosheid bevestigd	36	5	26	72%	10	28%
Totaal	785	100%	551		225	

* Door tussentijdse afronding tellen de percentages mannen en vrouwen per verblijfs categorie niet altijd precies op tot 100%.

3.2.2 Leeftijd

Tabel 12a geeft de leeftijdsverdeling van de getelde volwassenen en kinderen weer. De leeftijd van de dak- en thuisloze personen in de regio varieert van 0 tot 86 jaar. Opvallend is het hoge percentage kinderen (22%) en jongeren tot 27 jaar (22%). De groep dak- en thuisloze personen in de regio is relatief jong: meer dan twee derde van de getelde personen (67%) is jonger dan 40 jaar. 59 personen zijn ouder dan 60 jaar (6%) en 2 personen zijn ouder dan 80 jaar (<1%). In hoofdstuk 4 wordt de situatie van kinderen, jongeren en personen van 65 jaar en ouder verder uitgelicht.

Tabel 12a. Leeftijd van de getelde dak- en thuisloze personen op 15-16 mei 2023

	Aantal personen	%
0-17 jaar	223	22%
18-27 jaar	219	22%
28-39 jaar	236	23%
40-49 jaar	163	16%
50-59 jaar	108	11%
60-69 jaar	40	4%
70-79 jaar	14	1%
80+ jaar	2	<1%
Onbekend	3	<1%
Totaal	1.008	100%

Tabel 12b geeft de leeftijdsverdeling van het aantal dak- en thuisloze mensen per verblijfssituatie weer. In de *openbare ruimte* verbleven voornamelijk mensen in de leeftijdscategorieën 28 t/m 39 jaar (28%), 40 t/m 49 jaar (28%) en 50 t/m 59-jaar (25%). In de *tijdelijke opvang* voor dakloze mensen vormen de 18 t/m 27-jarigen (24%) en 28 t/m 39-jarigen (36%) de grootste groepen. Van de groep die in een instelling verblijft geldt dat bijna driekwart van de personen (73%) tussen de 18 en 39 jaar oud is: 42% is 18 t/m 27 jaar en 31% is 28 t/m 39 jaar. In een *niet-conventionele woonruimte* zijn de 18 t/m 27-jarigen (23%) en de 28 t/m 39-jarigen (27%) de grootste groepen. Bij *familie, vrienden of derden* verblijven voornamelijk 18-27-jarigen (28%), 28 t/m 39-jarigen (28%) en 40 t/m 49-jarigen (22%). In een *woning met dreigende huisuitzetting* zijn de 18 t/m 27-jarigen (37%), 28 t/m 39-jarigen (25%) en 40 t/m 49-jarigen (25%) de grootste leeftijdscategorieën.

Tabel 12b. Leeftijdsverdeling per verblijfs categorie op 15-16 mei 2023

	In de openbare ruimte		In de noodopvang		In de tijdelijke opvang voor dakloze mensen		In een instelling		In een niet-conventionele woonruimte		Bij familie, vrienden of derden		In woning met dreigende huisuitzetting	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
18 t/m 27 jaar	4	13	-	-	49	24	40	42	26	23	79	28	9	37
28 t/m 39 jaar	9	28	-	-	74	36	29	31	30	27	79	28	6	25
40 t/m 49 jaar	9	28	-	-	40	19	17	18	21	19	62	22	6	25
50 t/m 59 jaar	8	25	-	-	29	14	5	5	21	19	39	14	2	8
60 t/m 69 jaar	2	6	-	-	10	5	2	2	9	8	14	5	1	4
70 t/m 79 jaar	-	-	-	-	3	1	2	2	5	5	3	1	-	-
80+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	<1	-	-
Onbekend	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	1	<1	-	-
Totaal	32	100	-	-	207	100	95	100	112	100*	279	100	24	100*

* Door afronding tellen de percentages op tot 99% of 101% in plaats van 100%

3.2.3 Nationaliteit en verblijfsstatus

Het merendeel van de getelde dak- en thuisloze personen (530 personen, 68%) heeft de *Nederlandse nationaliteit*. 23% van de personen heeft een *andere nationaliteit* (177 personen). In totaal zijn er 45 verschillende niet-Nederlandse nationaliteiten geteld. De meest voorkomende andere nationaliteiten zijn Pools (37 personen, 5%), Syrisch (21 personen, 3%), Marokkaans (18 personen, 3%), Roemeens (9 personen, 1%) en Somalisch (9 personen, 1%). Daarnaast zijn 5 personen *staatloos* (<1%) en van 73 personen is de nationaliteit *onbekend* (9%). Van de mensen met een niet-Nederlandse nationaliteit is 36% (63 personen) EU-burger.

Meer dan de helft van de getelde personen is *in Nederland* geboren (428 personen, 55%). De vijf meest voorkomende geboortelanden van de getelde personen sluiten aan bij bovengenoemde nationaliteiten. Dit zijn Polen, Syrië, Marokko, Roemenië en Somalië.

Tabel 13a. Nationaliteit van de volwassen dak- en thuisloze personen

	Aantal volwassenen	%
Nederlandse nationaliteit	530	68%
Andere nationaliteit	177	23%
Staatloos	5	<1%
Onbekend	73	9%
Totaal	785	100

Tabel 13b geeft de verdeling van nationaliteit van het aantal getelde dak en thuisloze mensen per verblijfsituatie weer. In verhouding verbleven de meeste personen met een niet-Nederlandse nationaliteit op 15-16 mei in de openbare ruimte. 38% van de personen (12 personen) die *in de openbare ruimte* verbleven, heeft een andere nationaliteit dan de Nederlandse nationaliteit. Van de personen die verbleven *in een instelling* is dit 28%, *bij familie, vrienden en derden* is dit 24%, *in de tijdelijke opvang voor dakloze mensen* is dit 20%. Om de anonimiteit van de getelde staatloze personen te waarborgen zijn de verblijfsituaties voor deze groepen personen niet verder uitgewerkt.

Tabel 13b. Verdeling van nationaliteit per verblijfs categorie op 15-16 mei 2023.

	In de openbare ruimte		In de noodopvang		In de tijdelijke opvang voor dakloze mensen		In een instelling		In een niet-conventionele woonruimte		Bij familie, vrienden of derden		In woning met dreigende huisuitzetting	
		%		%		%		%		%		%		%
Nederlandse nationaliteit	19	59	-	-	155	75	42	44	85	76	191	68	19	79
Andere nationaliteit	12	38	-	-	42	20	27	28	10	9	67	24	3	13
Onbekend	1	3	-	-	8	4	25	26	17	15	19	7	2	8
Totaal	32	100	-	-	207	100*	95	100*	112	100	279	100*	24	100

* Door afronding tellen de percentages op tot <100% in plaats van 100%.

Van de 182 personen met een niet-Nederlandse nationaliteit of een registratie als staatloos heeft een kwart van de personen een *permanent verblijfsrecht* (45 personen, 25%). Een groep van 38 personen heeft *tijdelijk verblijfsrecht* (21%). Daarnaast verblijven 21 personen *onwettig* in Nederland (12%) en is de verblijfaanvraag van 9 personen *in procedure* (5%). Van de 45 personen in de categorie *anders* is er onder andere voor 5 personen aangegeven dat ze staatloos zijn. Voor 24 personen is de verblijfsstatus *onbekend* (13%) (zie Tabel

14).

Tabel 14. Verbljfsstatus van de volwassen niet-Nederlanders en staatloze personen

	Aantal volwassenen	%
Permanent verblijfsrecht	45	25%
Tijdelijk verblijfsrecht	38	21%
Onwettig verblijf	21	12%
In procedure	9	5%
Anders	45	25%
Onbekend	24	13%
Totaal	182	100%*

* Door afronding tellen de percentages op tot 101% in plaats van 100%.

Om de anonimiteit van de getelde personen met de niet-Nederlandse nationaliteit te waarborgen, splitsen we de verblijfsstatus niet verder op per verblijfs categorie.

3.2.4 Samenstelling huishouden

Onder *huishouden* worden de personen verstaan met wie de dak- of thuisloze persoon samenwoont en/of samenleeft. Het gaat daarbij om private huishoudens. Institutionele huishoudens zoals het samenwonen in een instelling vallen hier niet onder, net als vormen van huishoudens waarbij meerdere personen leven in een woning met gedeelde faciliteiten. Bij de samenstelling van het huishouden gaan we uit van de feitelijke situatie en niet van de eventuele registratie van de relatie tussen personen. Zo worden ongehuwde partners aangeduid als ‘partners’ en een koppel dat uit elkaar is maar nog wettelijk getrouwd is aangeduid als ‘zonder partner’.

Binnen de groep *minderjarige kinderen* die zijn betrokken bij een ouder in een situatie van dak- of thuisloosheid onderscheiden we twee groepen: 1) direct betrokken kinderen (jonger dan 18 jaar) die de verblijfsituatie delen met hun ouder(s) en zelf dus ook dak- of thuisloos zijn; en 2) indirect betrokken kinderen die niet de verblijfsituatie delen met hun ouder(s) maar wel minstens één ouder hebben die dak- of thuisloos is. Bij direct betrokken kinderen gaat het om de kinderen van de persoon zelf en/of de kinderen van diens partner met wie de persoon samenleeft. In Tabel 15a en 15b worden de samenstelling van het huishouden en de verdeling van het huishouden over de verblijfs categorieën weergegeven. In beide tabellen wordt met ‘kinderen’ enkel gedoeld op de *direct betrokken kinderen*.

Tabel 15a laat zien dat het overgrote deel (543 personen, 69%) van de dak- en thuisloze personen alleenstaand is. Meer dan de helft van de getelde dak- of thuisloze mensen is *alleenstaand zonder kinderen* (454 personen, 58%). 89 alleenstaande personen die zonder kinderen in een situatie van dak- of thuisloosheid verblijven, hebben wel indirect betrokken kinderen (20%). Daarnaast zijn 89 dak- en thuisloze personen *alleenstaand met kind(eren)* (11%).

7 procent van de volwassenen leeft samen met een partner: 39 personen leven *samen met hun partner zonder kinderen* (5%) en 18 personen leven *samen met partner en kind(eren)* (2%). Verder verblijven er 26 personen *met ouder(s)* (3%) waarvan 8 personen samenleven met hun ouders en direct betrokken kinderen (1%). 16 personen (3%) verblijven in een *ander familieverband* in een situatie van dak- of thuisloosheid, bijvoorbeeld met een oom of zus. 12 van hen verblijven daar zonder kinderen (2%) en 4 van hen met direct betrokken kinderen (1%). 7 personen verblijven in een *andere* samenstelling (<1%) en van 17% is de samenstelling van het huishouden *onbekend* (136 personen).

Tabel 15a. Samenstelling huishouden van de volwassen dak- en thuisloze personen

	Aantal volwassenen	%
Alleenstaand zonder kinderen	454	58%
Alleenstaand met kind(eren)	89	11%
Met partner zonder kinderen	39	5%
Met partner met kind(eren)	18	2%
Met ouder(s) zonder kinderen	18	2%
Met ouder(s) met kind(eren)	8	1%
Ander familieverband zonder kinderen	12	2%
Ander familieverband met kind(eren)	4	<1%
Anders	7	<1%
Onbekend	136	17%
Totaal	785	100%

Tabel 15b geeft de verdeling van de samenstelling van het huishouden per verblijfssituatie weer. In elk van de verblijfssituaties vormen alleenstaande personen zonder kinderen de grootste groep. *In de openbare ruimte* en *in de tijdelijke opvang voor dakloze mensen* verbleven voornamelijk alleenstaanden zonder kinderen (75% van de personen in de openbare ruimte en 76% van de personen in de tijdelijke opvang). Daarnaast verbleven er in de tijdelijke opvang in verhouding ook veel alleenstaanden met kinderen (19%). *In een instelling* verbleef meer dan de helft van de personen alleenstaand zonder kinderen (62%) en is de samenstelling van het huishouden voor 25% van de personen onbekend. Van de personen *in een niet-conventionele woonruimte* waren de meest voorkomende huishoudsamenstellingen: alleenstaand (63%, waarvan 50% zonder kinderen en 13% met kinderen) en met partner (16%, waarvan 10% zonder kinderen en 6% met kinderen). In de categorie *familie, vrienden of derden* is de samenstelling van het huishouden het meest divers en het aantal betrokken kinderen het hoogst. Hier verbleven zowel personen alleenstaand (58%, waarvan 11% met kinderen), met partner (9%, waarvan 3% met kinderen), met ouders (7%, waarvan 2% met kinderen) en in een ander familieverband (4%, waarvan 1% met kinderen). *In een woning met dreigende uithuiszetting* verbleven relatief de meeste alleenstaanden met kinderen (25%) en personen met partner zonder kinderen (21%).

Tabel 15b. Verdeling van de samenstelling van het huishouden per verblijfs categorie op 15-16 mei 2023

	In de openbare ruimte		In de noodopvang		In de tijdelijke opvang voor dakloze mensen		In een instelling		In een niet-conventionele woonruimte		Bij familie, vrienden of derden		In woning met dreigende huisuitzetting	
		%		%		%		%		%		%		%
Alleenstaand zonder kinderen	24	75	-	-	158	76	59	62	56	50	130	47	10	42
Alleenstaand met kind(eren)	-	-	-	-	40	19	3	3	14	13	31	11	6	25
Met partner zonder kinderen	1	3	-	-	-	-	4	4	11	10	18	6	5	21
Met partner met kind(eren)	-	-	-	-	1	<1	2	2	7	6	7	3	1	4
Met ouders zonder kinderen	-	-	-	-	1	<1	2	2	-	-	14	5	1	4
Met ouders met kind(eren)	-	-	-	-	1	<1	-	-	1	<1	6	2	-	-
Ander familieverband zonder kinderen	2	6	-	-	1	<1	-	-	-	-	8	3	-	-
Ander familieverband met kind(eren)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-

Onbekend	4	13	-	-	5	2	25	26	19	17	60	22	1	4
Anders	1	3	-	-	-	-	-	-	4	4	1	<1	-	-
Totaal	32	100	-	-	207	100	95	100*	112	100	279	100*	24	100

* Door afronding tellen de percentages op tot 99% of >100% in plaats van 100%.

Tabel 16 geeft het aantal direct en indirect betrokken minderjarige kinderen per geteld volwassen persoon weer. De meerderheid van de getelde personen heeft *geen direct betrokken kinderen* (618 personen, 79%). 16% van de personen heeft *minstens één direct betrokken minderjarig kind* (125 personen). Bij 42 personen (5%) is *onbekend* of en hoeveel kinderen er direct betrokken zijn.

Driekwart van de getelde personen (596 personen, 76%) heeft daarnaast ook *geen indirect betrokken kinderen*. 19% van de personen heeft *minstens één indirect betrokken kind* (147 personen) en bij 42 personen (5%) is *onbekend* of er indirect betrokken kinderen zijn. De situatie van direct en indirect betrokken kinderen wordt verder uitgelicht in hoofdstuk 4.

Tabel 16. Aantal getelde dak- en thuisloze volwassen personen met minderjarige kinderen

Aantal kinderen	Aantal personen met direct betrokken kinderen		Aantal personen met indirect betrokken kinderen	
	Aantal	%	Aantal	%
0	618	79%	596	76%
1	71	9%	78	10%
2	28	4%	46	6%
3	15	2%	13	2%
4	7	<1%	8	1%
5	2	<1%	-	-
6	2	<1%	1	<1%
7	-	-	-	-
8 of meer	-	-	1	<1%
Onbekend	42	5%	42	5%
Totaal	785	100%	785	100%

3.2.5 Gezondheid

Tabel 17a geeft aan in welke mate de getelde dak- en thuisloze personen te maken hebben met verschillende gezondheidsproblemen. Vrijwel alle vragenlijsten zijn ingevuld zonder betrokkenheid van de desbetreffende dak- en thuisloze personen. Daarom zijn deze cijfers grotendeels gebaseerd op de professionele inschatting van de medewerkers van de tellende organisaties. Hen werd gevraagd of er sprake was van (een vermoeden van) diverse gezondheidsklachten. Bij een deel van de personen is wellicht bekend bij de professionals dat er sprake is van officiële diagnoses. Bovendien is niet duidelijk of deze gezondheidskenmerken als oorzaak of gevolg kunnen worden gezien in relatie tot (dreigende) dak- en thuisloosheid. Voorzichtigheid is daarom geboden bij het interpreteren van deze cijfers. In de vragenlijst konden er per persoon meerdere gezondheidsklachten worden opgegeven. De percentages in de tabel tellen daarom niet op tot 100.

Voor een kwart van de volwassen dak- en thuisloze personen is de informatie over gezondheidskenmerken *niet bekend* (188%, 24%). Bij een tiende van de getelde dak- en thuisloze personen is de inschatting dat er *geen gezondheidsproblemen* zijn (82 personen, 10%). Bij iets minder dan de helft van de personen is er vermoedelijk sprake van *psychische of psychiatrische problematiek* (354 personen, 45%). Bij 30% van de personen is er vermoedelijk sprake van *verslaving (bv. alcohol, drugs)* (234 personen) en bij 15% van de personen is er vermoedelijk sprake van langdurige lichamelijke problemen (116 personen). 14% van de mensen heeft vermoedelijk een *verstandelijke beperking* (109 personen) en 7% van de personen heeft

vermoedelijk een *fysieke beperking* (58 personen). 25 personen hebben te maken met *andere gezondheidsproblemen* (3%); tandproblemen en gebrek aan tandzorg zijn hierbij vaak genoemd.

Tabel 17a. vermoedelijke gezondheidsproblemen van de volwassen dak- en thuisloze personen (n=785)

	Aantal volwassenen	%
Geen gezondheidsproblemen	82	10%
Langdurige lichamelijke problemen	116	15%
Fysieke beperking	58	7%
Vermoeden van verstandelijke beperking	109	14%
Vermoeden van psychische/psychiatrische problemen	354	45%
Vermoeden van verslaving	234	30%
Andere gezondheidsproblemen	25	3%
Onbekend	188	24%

Van de 785 getelde volwassen personen is er bij 22% (170 personen) sprake van zowel vermoedelijke psychische/psychiatrische problematiek als van vermoedelijke verslavingsproblematiek. Bij 10% van de personen (75 personen) is er sprake van zowel vermoedelijke psychische/psychiatrische problematiek als van een vermoedelijke verstandelijke beperking. 8% van de personen (59 personen) heeft zowel een vermoedelijke verstandelijke beperking als vermoedelijke verslavingsproblematiek. Bij 6% van de personen (48 personen) is er sprake van zowel een vermoedelijke verstandelijke beperking, psychische of psychiatrische problematiek en verslavingsproblematiek.

Tabel 17b geeft de verdeling van vermoedelijke gezondheidsproblemen per verblijfssituatie weer. In verhouding verbleven de meeste personen *met langdurige lichamelijke problemen* in een niet-conventionele woonruimte (17%), in een woning met dreigende huisuitzetting (17%) en bij familie, vrienden of derden (16%). Personen met een *fysieke beperking* verbleven op 15-16 mei het meest in de tijdelijke opvang voor dakloze mensen (10%) en in de openbare ruimte (9%). *Vermoedelijke psychische/psychiatrische problemen* worden bij personen in elk van de verblijfsplaatsen veelvuldig genoemd, maar het vaakst bij personen die verblijven in de tijdelijke opvang voor dakloze mensen (56%) en bij personen in een woning met dreigende huisuitzetting (46%). Percentages voor *vermoedelijke verslavingsproblematiek* zijn het hoogst voor personen die verblijven in een woning met dreigende huisuitzetting (46%), in de openbare ruimte (44%) en in de tijdelijke opvang voor dakloze mensen (37%). Verder verbleven er in instellingen verhoudingsgewijs meer personen met een *vermoedelijke verstandelijke beperking* 24%.

Tabel 17b. Verdeling van vermoedelijke gezondheidsproblemen per verblijfs categorie op 15-16 mei 2023

	In de openbare ruimte (n=32)		In de noodopvang (n=0)		In de tijdelijke opvang voor dakloze mensen (n=207)		In een instelling (n=95)		In een niet-conventionele woonruimte (n=112)		Bij familie, vrienden of derden (n=279)		In woning met dreigende huisuitzetting (n=24)	
		%		%		%		%		%		%		%
Geen gezondheidsproblemen	3	9	-	-	10	48	2	2	9	8	34	12	3	13
Langdurige lichamelijke problemen	3	9	-	-	29	14	13	14	19	17	44	16	4	17
Fysieke beperking	3	9	-	-	21	10	6	6	5	4	22	8	1	4
Vermoeden van verstandelijke beperking	5	16	-	-	35	17	23	24	14	13	26	9	4	17

Vermoeden van psychische/psychiatrische problemen	13	41	-	-	116	56	39	41	21	19	116	42	11	46
Vermoeden van verslaving	14	44	-	-	77	37	23	24	21	19	76	27	11	46
Andere gezondheidsproblemen	1	3	-	-	1	<1	4	4	4	4	9	3	4	17
Onbekend	8	25	-	-	21	10	19	20	34	30	82	29	4	17

3.2.6 Verleden in een instelling

Van de getelde dak- en thuisloze personen verbleven 138 personen op enig moment in hun leven in *detentie* (18%), 99 personen verbleven ooit in een psychiatrische voorziening (13%) en 71 personen verbleven ooit in een *jeugdzorgvoorziening* (9%). 24% van de mensen (186 personen) verbleef *nooit* in een van de opgesomde instellingen. Bij 35% van de personen (273 personen) is *onbekend* of zij op enig moment in een instelling verbleven. Of iemand ooit in een psychiatrische instelling of in een jeugdzorgvoorziening verbleef, is voor het merendeel van de getelde personen onbekend (zie ook Tabel 18). De genoemde percentages zijn daarmee naar waarschijnlijkheid lager dan het werkelijke percentage personen dat op enig moment in een instelling verbleef.

Tabel 18. Ervaringen met verblijf in instelling van de volwassen dak- en thuisloze personen (n=785)

	Aantal volwassenen	%
Detentie		
Ja	138	18%
Nee	293	37%
Onbekend	354	45%
Totaal	785	100%
Psychiatrische voorziening		
Ja	99	13%
Nee	285	36%
Onbekend	401	51%
Totaal	785	100%
Jeugdzorgvoorziening		
Ja	71	9%
Nee	294	37%
Onbekend	420	54%
Totaal	785	100%
Geen ervaringen in een instelling	186	24%
Instellingsverleden geheel onbekend	273	35%

Vanwege het hoge aantal personen (45% - 54%) over wie ervaringen met verblijf in een instelling niet bekend is, is het inhoudelijk niet zinvol om deze variabele uit te splitsen naar verblijfs categorie.

3.2.7 Inkomstenbronnen

Tabel 19a geeft de verschillende *inkomstenbronnen* van de getelde dak- en thuisloze personen weer. In de vragenlijst konden er bij de beantwoording van de vraag meerdere inkomstenbronnen worden ingevuld. Daarom tellen de genoemde percentages niet op tot 100%.

Van de 559 personen van wie de inkomstenbron bekend is, is een *bijstandsuitkering* de meest genoemde inkomstenbron. 21% van de getelde volwassen personen leeft (gedeeltelijk) van een bijstandsuitkering (167

personen). De andere meest voorkomende inkomstenbronnen zijn *inkomen uit vast- of tijdelijk werk* (145 personen, 18%) en *ziekte- of arbeidsongeschiktheidsuitkeringen* (80 personen, 10%). In totaal ontvangt een derde van de personen een inkomen uit een uitkering (264 personen, 34%). 34 personen hebben een informeel inkomen (4%). Te denken valt daarbij bijvoorbeeld aan het verzamelen van blikjes en flesjes met statiegeld. 19 personen hebben een inkomen uit illegale activiteiten (2%). 13% van de getelde dak- en thuisloze personen heeft op het moment van de telling *geen inkomen* (101 personen). Voor 33 personen wordt aangegeven dat ze (ook) *andere* inkomensbronnen hebben (4%). Vaak genoemde andere inkomensbronnen zijn: een noodfonds of gift van de gemeente (10 personen), leefgeld vanuit een asielzoekerscentrum (9 personen) en studiefinanciering (7 personen).

Tabel 19a. Inkomstenbronnen van de volwassen dak- en thuisloze personen op 15-16 mei 2023 (n=785)

	Aantal volwassenen	%
Vast of tijdelijk werk	145	18%
Werkloosheidsuitkering	15	2%
Ziekte- of arbeidsongeschiktheidsuitkering	80	10%
Bijstandsuitkering	167	21%
Daklozenuitkering	2	<1%
Pensioen/AOW	13	2%
Informeel inkomen	34	4%
Illegale activiteiten	19	2%
Geen inkomen	101	13%
Anders	33	4%
Onbekend	226	29%

Tabel 19b geeft de verdeling van de inkomstenbronnen weer van de getelde dak- en thuisloze volwassenen verdeeld over de verblijfssituaties. Relatief verbleven er *in de openbare ruimte* veel mensen zonder inkomen: 28% van de personen in deze groep had op 15-16 mei geen enkele vorm van inkomen (9 personen). *In de opvang voor dak- en thuisloze personen* verbleven relatief de meeste mensen met een bijstandsuitkering (84 personen, 41%) en inkomen uit werk (50 personen, 24%). *In een instelling* was een bijstandsuitkering de voornaamste bron van inkomsten (17 personen, 18%) en *in niet-conventionele woonruimte* zijn de voornaamste inkomensbronnen een bijstandsuitkering (19 personen, 17%) en een ziekte of arbeidsongeschiktheidsuitkering (16 personen, 14%). *Bij familie, vrienden en derden* verbleven relatief veel mensen met een inkomen uit werk (58 personen, 21%) en mensen zonder enige vorm van inkomen (46 personen, 16%). Ook *in een woning met dreigende huisuitzetting* heeft de grootste groep personen een inkomen uit werk (5 personen, 21%). Daarna is de groep personen een ziekte of arbeidsongeschiktheidsuitkering het grootst (3 personen, 13%).

Tabel 19b. Verdeling van inkomstenbronnen per verblijfs categorie op 15-16 mei 2023

	In de openbare ruimte (n=32)		In de noodopvang (n=0)		In de tijdelijke opvang voor dakloze mensen (n=207)		In een instelling (n=95)		In een niet-conventionele woonruimte (n=112)		Bij familie, vrienden of derden (n=279)		In woning met dreigende huisuitzetting (n=24)	
		%		%		%		%		%		%		%
Vast of tijdelijk werk	2	6	-	-	50	24	2	2	22	20	58	21	5	21
Werkloosheidsuitkering	1	3	-	-	6	3	1	1	2	2	3	1	2	8
Ziekte- of arbeidsongeschiktheids-uitkering	3	9	-	-	29	14	7	7	16	14	20	7	3	13
Bijstandsuitkering	3	9	-	-	84	41	17	18	19	17	38	14	6	25
Daklozenuitkering	-	-	-	-	-	-	-	-	1	<1	-	-	-	-
Pensioen/AOW	2	6	-	-	4	2	-	-	5	5	2	<1	-	-
Informeel inkomen	1	3	-	-	5	2	1	1	4	4	23	8	-	-
Illegale activiteiten	1	3	-	-	1	<1	4	4	5	5	6	2	2	8
Geen inkomen	9	28	-	-	25	12	6	6	10	10	46	16	2	8
Anders	2	6	-	-	2	<1	15	16	2	2	7	3	2	8
Onbekend	10	31	-	-	16	8	46	48	36	32	90	32	4	17

3.2.8 Actieve begeleiding

Tabel 20a laat zien of de getelde dak- of thuisloze mensen actieve begeleiding krijgen. Actieve begeleiding is in de vragenlijst gedefinieerd als 'minimaal één begeleidingscontact in de afgelopen maand'. 60% van de getelde dak- of thuisloze personen werd in de maand voorafgaand aan de telling *actief begeleid* door één of meerdere organisaties (473 personen). De meest genoemde partijen zijn Maatschappelijke Opvang Den Bosch (158 personen), GGZ-instelling Reinier van Arkel (45 personen), Centrum voor Trajecten Bemoeizorg (44 personen), Farent Sociaal Werk (41 personen) en verslavingszorg Novadic Kentron (31 personen). 144 personen (18%) ontvingen *geen actieve begeleiding* in de maand voor de teldag. Van 168 personen (21%) is *onbekend* of zij actief door een instantie of organisatie werden begeleid.

Tabel 20a. Ontvangen actieve begeleiding in de maand voorafgaand aan de teldag

	Aantal volwassenen	%
Actieve begeleiding	473	60%
Geen actieve begeleiding	144	18%
Onbekend	168	21%
Totaal	785	100%*

*Door afronding tellen de percentages op tot 99% in plaats van 100%

Tabel 20b laat per verblijfs situatie zien hoeveel mensen actief begeleid worden. Personen die verblijven *in een tijdelijke opvang voor dakloze personen* ontvangen relatief het vaakst actieve begeleiding (94% van de totale groep), gevolgd door personen *in een woning met dreigende huisuitzetting* (83%), personen *in een*

instelling (72%) en personen in een niet-conventionele woonruimte (49%). Van de personen die verblijven bij vrienden, familie of derden werd 43% actief begeleid in de maand voorafgaand aan de teldag. De groep mensen in de openbare ruimte ontving de minste actieve begeleiding (22% van de personen).

Tabel 20b. Mate van actieve begeleiding per verblijfs categorie in de maand voorafgaand aan de telling

	In de openbare ruimte		In de noodopvang		In de tijdelijke opvang voor dakloze mensen		In een instelling		In een niet-conventionele woonruimte		Bij familie, vrienden of derden		In woning met dreigende huisuitzetting	
		%		%		%		%		%		%		%
Wel actieve begeleiding	7	22	-	-	195	94	68	72	55	49	119	43	20	83
Geen actieve begeleiding	17	53	-	-	10	5	3	3	18	16	87	31	2	8
Onbekend	8	25	-	-	2	<1	24	25	39	35	71	25	2	8
Totaal	32	100	-	-	207	100	95	100	112	100	279	100*	24	100*

*Door afronding tellen beide percentages op tot 99% in plaats van 100%

3.2.9 Briefadres

Tabel 21a geeft weer hoeveel van de getelde dak- en thuisloze personen een briefadres⁵ hebben. Een briefadres (ook wel een postadres genoemd) is een adres waar de overheid iemand zonder woonadres kan bereiken (Rijksoverheid, z.d.). 359 personen (46%) hebben een briefadres. Van 327 personen is bekend waar zij een briefadres hebben (42%) voor 32 personen is dit niet bekend (4%). De meest genoemde briefadres verstrekters zijn: maatschappelijke opvang organisatie, de gemeenten uit regio Meierij en Bommelerwaard en familie, vrienden of kennissen. Ruim een derde (35%) van de getelde personen heeft geen briefadres (276 personen) en bij 150 personen (19%) is niet bekend of zij een briefadres hebben.

Tabel 21a. Aantal volwassen dak- en thuisloze personen met een briefadres op 15-16 mei 2023

	Aantal volwassenen	%
Ja	327	42%
Ja, maar onbekend waar	32	4%
Nee	276	35%
Onbekend	150	19%
Totaal	785	100%

Het aantal personen met een briefadres wordt per verblijfs categorie weergegeven in Tabel 21b. In verhouding hebben personen die op het moment van de telling verbleven in een instelling of niet-conventionele woonruimte vaker een briefadres, respectievelijk 55% en 51%. Van de groep personen die verblijft in de openbare ruimte is het percentage personen met een briefadres het laagst, namelijk 26%.

⁵ Er is niet bekend of mensen die al dan niet beschikken over een briefadres beschikken over een woonadres. Zo zouden mensen die geen briefadres hebben wel ergens een woonadres kunnen hebben waar zij zich kunnen inschrijven (dit is bijvoorbeeld het geval bij mensen met dreigende huisuitzetting).

Tabel 21b. Verdeling van aantal personen met briefadres per verblijfs categorie op 15-16 mei 2023

	In de openbare ruimte		In de noodopvang		In de tijdelijke opvang voor dakloze mensen		In een instelling		In een niet-conventionele woonruimte		Bij familie, vrienden of derden		In woning met dreigende huisuitzetting	
		%		%		%		%		%		%		%
Heeft een briefadres	4	13	-	-	92	44	54	57	48	43	116	42	-	-
Heeft een briefadres, onbekend waar	4	13	-	-	1	<1	1	1	9	8	17	6	-	-
Heeft geen briefadres	17	53	-	-	106	51	4	4	29	26	90	32	23	96
Onbekend	7	22	-	-	8	4	36	38	26	23	56	20	1	4
Totaal	32	100*	-	-	207	100	95	100	112	100	279	100	24	100

* Door afronding tellen percentages op tot 101% in plaats van 100%

3.2.10 Aanleiding(en) voor verlies van woonzekerheid

Tabel 22 toont de meest genoemde aanleidingen voor het verlies van woonzekerheid bij volwassenen. Het is niet gezegd dat dit de enige aanleidingen waren, mogelijk was er sprake van een samenspel van factoren. In de vragenlijst konden meerdere aanleidingen worden aangegeven. De percentages tellen daarom niet op tot 100%.

Verschil tussen aanleiding verlies woonzekerheid en oorzaken van dak- en thuisloosheid

In de vragenlijst werd gevraagd naar factoren die bijdroegen aan het verlies van woonzekerheid bij de mensen die zij hebben geteld (aanleidingen verlies woonzekerheid). Belangrijk om te benadrukken is dat het hierbij niet gaat om oorzaken van dak- en thuisloosheid. Vanuit bestaande kennis over oorzaken van dak- en thuisloosheid weten we dat zowel structurele als individuele factoren een rol spelen bij dak- en thuisloosheid. De belangrijkste structurele factoren zijn het gebrek aan betaalbare en passende huisvesting, onvoldoende inkomen (uit werk of uitkering), en onvoldoende toegankelijke en passende zorg en ondersteuning (Raad Volksgezondheid en Samenleving, 2020; Ministerie van BZK, Ministerie van SZW & Ministerie van VWS, 2020). Voor het oplossen van dak- en thuisloosheid is het belangrijk om te kijken naar zowel structurele als naar individuele factoren. De aanleidingen voor het verlies van woonzekerheid die uit dit onderzoek naar voren komen, vormen een belangrijke basis voor gesprekken met professionals over maatregelen ten behoeve van preventie.

De meest genoemde aanleidingen voor het verlies van woonzekerheid zijn een *relatiebreuk* (165 personen, 21%), *conflict met familie of huisgenoten* (121 personen, 15%), *psychische problematiek* (118 personen, 15%), *financiële problemen* (106 personen, 14%) en *verslaving* (98 personen, 13%). Daarnaast waren (*huiselijk*)*geweld* (90 personen, 11%), *huisuitzetting vanwege overlast* (85 personen, 11%) en *ontslag uit een instelling* (77 personen, 10%) veel genoemde aanleidingen voor het verlies van woonzekerheid. Voor 63 personen (8%) van de getelde dak- en thuisloze personen wordt een (bijkomende) *andere aanleiding genoemd*. Voor 176 personen is de aanleiding voor het verlies van woonzekerheid *onbekend* (22%).

Tabel 22. Aanleiding verlies woonzekerheid van de volwassen dak- en thuisloze personen (n=785)

Aanleiding	Aantal volwassenen	%
Huisuitzetting		
vanwege huurschuld	64	8%
vanwege overlast	85	11%
vanwege drugshandel	31	4%
vanwege woonfraude	8	1%
vanwege beëindiging van een omklapcontract	1	<1%
Gedwongen verlaten van woning		
vanwege renovatie	4	<1%
vanwege ongeschikte/onbewoonbare woning	13	2%
vanwege verkoop	13	2%
vanwege einde huurovereenkomst	26	3%
Relationele problemen/gebeurtenissen		
Conflict met familie/ huisgenoten	121	15%
Relatiebreuk	165	21%
(Huiselijk) geweld	90	11%
Overlijden van huisgenoot	8	1%
Persoonlijke problemen		
Psychische problematiek	118	15%
Verslaving	98	12%
Werkloosheid	58 ⁶	7%
Financiële problemen	106	14%
Remigratie	7	<1%
Immigratie	48	6%
Illegaliteit	23	3%
Gevlucht uit Oekraïne vanwege de oorlog	3	<1%
Ontslag uit een instelling	77	10%
Calamiteiten zoals brand, overstroming, etc.	3	<1%
Anders	63	8%
Onbekend	176	22%

3.2.11 Duur van dak- en thuisloosheid

Uit de telling blijkt dat ruim een derde van de getelde personen korter dan 1 jaar verblijft in een situatie van dak- of thuisloosheid (36%). Daarvan is 13% van de personen *minder dan 4 maanden* dak- of thuisloos (104 personen) en 23% *vier maanden tot een jaar* dak- of thuisloos (181 personen). 36% van de getelde personen is langer dan een jaar dak- of thuisloos, waarvan 106 personen (14%) 1 tot 2 jaar en 178 personen (23%) langer dan 2 jaar dak- of thuisloos zijn. 24 personen hebben *nog huisvesting* (3%) maar dreigen binnen een maand uit huis gezet te worden terwijl zij geen alternatieve huisvesting hebben. Voor 192 personen is de duur van hun dak- of thuisloze situatie *onbekend* (24%) (zie Tabel 23a).

⁶ Van de 58 personen voor wie (onder andere) werkloosheid werd aangegeven als aanleiding voor het verlies van woonzekerheid, werd er bij 13 personen (22%) aangegeven dat huisvesting was gekoppeld aan het werk dat zij verrichtten en dat zij vanwege verlies van deze baan direct hun woning verloren. Elk van deze personen heeft een Oost-Europese nationaliteit.

Tabel 23a. Duur van dak- en thuisloosheid van de volwassen dak- en thuisloze personen op 15-16 mei 2023

	Aantal volwassenen	%
Minder dan vier maanden	104	13%
Vier maanden tot één jaar	181	23%
Eén tot twee jaar	106	14%
Meer dan twee jaar	178	23%
Er is nog huisvesting	24	3%
Onbekend	192	24%
Totaal	785	100%

In tabel 23b is de verdeling van duur van dak- en thuisloosheid per verblijfs categorie weergegeven. Van de groep mensen die verblijft *in de openbare ruimte* zijn in verhouding de meeste personen langer dan 2 jaar dak- en thuisloos (11 personen, 34%). Van de personen die verblijven *in de tijdelijke opvang voor dakloze mensen* zijn in verhouding de meeste personen 4 maanden tot 1 jaar dak- en thuisloos (67 personen, 32%) en meer dan 2 jaar dak- en thuisloos (55 personen, 27%). Van de groep personen *in een instelling* verblijft het grootste percentage personen 4 maanden tot 1 jaar in een situatie van dak- of thuisloosheid (18 personen, 19%). 30% van de personen in een niet-conventionele woonruimte (34 personen) en 23% van de personen die verblijven familie, vrienden of derden (65 personen) zijn langer dan 2 jaar dak- of thuisloos. In beide groepen zijn dit relatief de grootste groepen personen. De 24 personen die verbleven *in een woning met dreigende huisuitzetting* hadden allen op de teldag nog huisvesting (100%).

Tabel 23b. Verdeling duur van dak- en thuisloosheid per verblijfs categorie op 15-16 mei 2023

	In de openbare ruimte		In de noodopvang		In de tijdelijke opvang voor dakloze mensen		In een instelling		In een niet-conventionele woonruimte		Bij familie, vrienden of derden		In woning met Dreigende huisuitzetting	
		%		%		%		%		%		%		%
Minder dan vier maanden	5	16	-	-	35	17	5	5	11	10	46	16	-	-
Vier maanden tot één jaar	7	22	-	-	67	32	18	19	26	23	54	19	-	-
Eén tot twee jaar	2	6	-	-	36	17	8	8	13	12	45	16	-	-
Meer dan twee jaar	11	34	-	-	55	27	9	9	34	30	65	23	-	-
Er is nog huisvesting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	100
Onbekend	7	22	-	-	14	7	55	58	28	25	69	25	-	-
Totaal	32	100	-	-	207	100	95	100*	112	100	279	100	24	100

* Door afronding tellen percentages op tot 99% in plaats van 100%.

Hoofdstuk 4

Enkele groepen uitgelicht

> 4.1 Alleenstaande minderjarige kinderen

> 4.2 Direct en indirect betrokken minderjarige kinderen

> 4.3 Dak- en thuisloze jongeren (17-28 jaar)

> 4.4 Dak- en thuisloze vrouwen

> 4.5 Personen die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos zijn

> 4.6 Dak- en thuisloze personen van 65 jaar en ouder

Hoofdstuk 4 Enkele groepen uitgelicht

Met de toepassing van de ETHOS-light telmethode komen dak- en thuisloze mensen met diverse verblijfplaatsen en profielkenmerken in beeld. In dit hoofdstuk lichten we de verblijfssituatie en profielkenmerken van enkele specifieke groepen dak- en thuisloze mensen in de regio nader toe. Dit zijn: 1) alleenstaande minderjarige kinderen en hun ouders, 2) direct- en indirect betrokken kinderen en hun ouders, 3) dak- en thuisloze jongeren, 4) dak- en thuisloze vrouwen, 5) personen die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos zijn op het moment van de telling en 6) dak- en thuisloze personen van 65 jaar en ouder.

Aandachtspunten bij het uitlichten van specifieke groepen

- Het uitlichten van bovenstaande groepen kan waardevolle inzichten geven voor het ontwikkelen van gericht beleid voor het voorkomen en oplossen van dak- en thuisloosheid. Tegelijkertijd is het van belang om hierbij rekening te houden met de verschillende aspecten van iemands identiteit (bijvoorbeeld geslacht, nationaliteit en leeftijd) die elkaar beïnvloeden en iemands positie en kansen in de maatschappij kunnen bepalen. Dit wordt ook wel intersectionaliteit of kruispuntdenken genoemd (Wekker & Lutz, 2001).
- Vanwege de relatief kleine aantallen zijn de resultaten in deze rapportage zoals eerder werd aangegeven niet generaliseerbaar. Dit geldt ook voor de resultaten in dit hoofdstuk: deze zeggen iets over de genoemde groepen in deze specifieke regio en geven geen landelijk beeld.
- In verband met de kans op herleidbaarheid gaan we niet in op informatie over subgroepen die bestaan uit 5 personen en minder. Daarom tellen de gerapporteerde percentages niet altijd op tot 100%.

4.1 Alleenstaande minderjarige kinderen

Er zijn in deze telling 8 kinderen (personen jonger dan 18) geteld die zonder ouder(s) verblijven in een situatie van dak- en thuisloosheid.

Verblijfssituatie alleenstaande minderjarige kinderen op 15-16 mei

In de nacht van 15 op 16 mei verbleven 4 van de alleenstaande minderjarige kinderen *bij familie, vrienden of derden* (50%). De andere 4 alleenstaande minderjarige kinderen verbleven *in een instelling* (50%). Alle vier verbleven zij langer in een instelling dan noodzakelijk vanwege gebrek aan vervolghuisvesting. Om de anonimiteit van deze kinderen te waarborgen, gaat deze rapportage niet in op hun profielkenmerken.

4.2 Direct en indirect betrokken minderjarige kinderen

Via de vragenlijsten⁷ die zijn ingevuld over de volwassen dak- en thuisloze personen zijn ook betrokken minderjarige kinderen in kaart gebracht. Hierbij maken we onderscheid tussen direct betrokken kinderen (kinderen die met hun ouder(s) in dezelfde woonsituatie verblijven) en indirect betrokken kinderen (kinderen die ergens anders verblijven dan hun ouder en zelf niet in een situatie van dak- of thuisloosheid verblijven). De situaties van beide groepen lichten we hieronder verder toe.

⁷ Door ook te vragen naar de anonieme naamcode van een betrokken andere ouder zijn eventuele dubbeltellingen van (in)direct betrokken kinderen geïdentificeerd en verwijderd.

4.2.1 Direct betrokken minderjarige kinderen

In totaal zijn er 215 minderjarige kinderen geteld die direct betrokken waren bij één of meerdere volwassenen in een situatie van dak- of thuisloosheid in de nacht van 15 op 16 mei. 125 volwassen dak- of thuisloze personen (16% van het totale aantal volwassenen) hadden één of meerdere direct betrokken kinderen.

Verblijfssituatie van direct betrokken minderjarige kinderen

Tabel 24 geeft de verblijfplaats weer van de direct betrokken minderjarige kinderen in de nacht van 15 op 16 mei. De grootste groep direct betrokken kinderen verbleef op de teldag met hun ouder(s) bij familie, vrienden of derden (94 kinderen, 42%). 71 kinderen verbleven met één of meerdere ouders in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen (33%), 28 kinderen verbleven met hun ouder(s) in een niet-conventionele woonruimte zoals een boot, schuur of caravan (13%) en 16 kinderen verbleven met hun ouder(s) in een instelling (6%). Ten slotte verbleven 12 kinderen met hun ouder(s) in een woning met dreigende huisuitzetting (6%). Bij 2 kinderen was de verblijfsituatie op 15-16 mei onbekend (<1%).

Tabel 24. Verblijfplaats van direct betrokken minderjarige kinderen op 15-16 mei 2023

	Aantal direct betrokken kinderen	%
1 In de openbare ruimte	-	-
2 In noodopvang	-	-
3 In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	71	33%
4 In instelling	12	6%
5 In niet-conventionele woonruimte	28	13%
6 Bij familie / vrienden / derden	90	42%
+ In woning met dreigende uithuiszetting	12	6%
Onbekend	2	<1%
Totaal	215	100%*

*Door afronding tellen beide percentages op tot >100% in plaats van 100%

Van de groep kinderen die samen met een of meerdere ouders in een *tijdelijke opvang voor dakloze mensen* zaten, verbleven 30 kinderen in de vrouwenopvang (42%), 14 kinderen in een kleinschalige opvangvoorziening (20%), 12 kinderen in de 24-uursopvang (17%), 9 kinderen in een doorstroomwoning (13%) en 5 kinderen in een opvang buiten de regio (7%).

Van de kinderen die met hun ouder(s) verbleven *in een instelling*, verbleven 7 kinderen in een asielzoekerscentrum (58%) en voor 5 kinderen is het type instelling *onbekend* (42%).

Van de kinderen die met een of meerdere ouders verbleven in een *niet-conventionele woonruimte*, verbleven 9 kinderen in een (sta)caravan (of) op een camping (32%), 9 kinderen in een vakantiewoning zonder rechtsgeldig huurcontract (32%), 6 kinderen in een ho(s)tel of bed and breakfast (21%) en 2 kinderen in een *andere niet-conventionele woonruimte* (7%). Van 2 kinderen is onbekend in wat voor niet-conventionele woonruimte zij verbleven (7%).

Verder verbleven 12 kinderen met hun ouder(s) in een *woning met dreigende huisuitzetting*. Redenen voor uitzetting uit de woning zijn: onbewoonbaarheidsverklaring (4 kinderen, 33%), huisuitzetting wegens sloop/renovatie (3 kinderen, 25%), een betekend vonnis tot gerechtelijke huisuitzetting (1 kind, 8%), huurcontract dat verloopt binnen maand na teldag (1 kind, 8%). Tenslotte geldt voor 3 kinderen dat een van hun ouders door een advocaat is gesommeerd om het huis te verlaten (25%).

Profielkenmerken van volwassenen met direct betrokken kinderen

Hieronder beschrijven we enkele profielkenmerken van de personen met direct betrokken kinderen (125 personen).

Nationaliteit

65% van de personen met direct betrokken kinderen (81 personen) heeft de *Nederlandse nationaliteit*. Daarnaast heeft 29% van de personen een *andere nationaliteit* (36 personen). Van 6% van de personen met direct betrokken kinderen (8 personen) is de nationaliteit *niet bekend*.

Samenstelling van huishouden

De meeste dak- en thuisloze personen met direct betrokken kinderen zijn *alleenstaand* (89 personen, 71%). Van deze alleenstaande dak- of thuisloze ouders is het merendeel vrouw (58 vrouwen, 65%) en is 35% man (31 mannen). Daarnaast verblijven 19 personen *met hun partner* (15%) en 8 personen *met diens ouder(s)* in een situatie van dak- of thuisloosheid (6%). 4 personen met direct betrokken kinderen verblijven *in een ander familieverband*, bijvoorbeeld met een zus of oom (3%). Voor 5 personen is de samenstelling van het huishouden *onbekend* (4%). 43% van de personen heeft naast direct betrokken kinderen ook *indirect betrokken kinderen* (54 personen).

Gezondheid

Bij iets minder dan een kwart van de personen met direct betrokken kinderen is geen sprake van (*een vermoeden van*) *gezondheidsproblemen* (29 personen, 23%). Daarnaast is er bij 55 van de personen met direct betrokken kinderen sprake van (*vermoedelijke*) *psychische of psychiatrische problemen* (44%). Bij 20 personen met direct betrokken kinderen is er sprake van (*vermoedelijke*) *verslaving* (16%), en bij 12 van hen is er sprake van een (*vermoedelijke*) *verstandelijke beperking* (10%). Daarnaast heeft een groep van 16 personen met direct betrokken kinderen te maken met (*vermoedelijke*) *langdurige lichamelijke problemen* (13%) en hebben 9 personen met direct betrokken kinderen een (*vermoedelijke*) *fysieke beperking* (7%). Voor 29 van de personen met direct betrokken kinderen is informatie over hun gezondheidssituatie *onbekend* (23%).

Inkomstenbronnen

Iets minder dan een op de drie personen met direct betrokken kinderen heeft een *inkomen uit vast of tijdelijk werk* (37 personen, 30%). Daarnaast zijn de belangrijkste inkomstenbronnen: een *bijstandsuitkering* (32 personen, 26%) en een *ziekte- of arbeidsongeschiktheidsuitkering* (11 personen, 9%). 20 personen met direct betrokken kinderen hebben *geen inkomen* (16%).

Briefadres

56% van de personen met direct betrokken kinderen heeft een *briefadres* (70 personen, 56%), 45 personen met direct betrokken kinderen hebben *geen briefadres* (36%) en bij 10 personen is *onbekend* of zij een briefadres hebben (8%).

Actieve begeleiding

70% van de personen met direct betrokken kinderen wordt *actief begeleid* door één of meerdere organisaties (87 personen) en 21% ontvangt *geen actieve begeleiding* (26 personen). Bij 10% is *onbekend* of zij actief begeleid worden (12 personen).

Duur van dak- en thuisloosheid

Van de dak- en thuisloze personen met direct betrokken kinderen is ruim de helft korter dan een jaar dak- en thuisloos. 27 personen zijn *korter dan 4 maanden dakloos* (22%) en 39 personen zijn *4 maanden tot 1 jaar dak- en thuisloos* (31%). Daarnaast is ongeveer een derde van de personen met direct betrokken kinderen langer dan 1 jaar dak- en thuisloos: 14 personen zijn *1 tot 2 jaar dak- en thuisloos* (11%) en 24 personen zijn *langer dan 2 jaar dak- en thuisloos* (19%). 6 personen met direct betrokken kinderen *hebben nog huisvesting* op het moment van de telling (5%). Voor 15 personen (12%) is onbekend hoe lang ze dak- of thuisloos zijn.

Aanleidingen voor verlies van woonzekerheid⁸

De meest voorkomende aanleidingen voor het verlies van woonzekerheid voor de groep volwassen personen met direct betrokken kinderen zijn een relatiebreuk (59 personen, 47%), (huiselijk) geweld (33 personen, 26%), conflict met familie/huisgenoten (16 personen, 13%), financiële problemen (13 personen, 10%) en immigratie (12 personen, 10%).

4.2.2 Indirect betrokken minderjarige kinderen

In totaal zijn er 239 kinderen indirect betrokken bij één of meerdere ouders in een situatie van dak- of thuisloosheid. Deze kinderen verblijven niet op dezelfde plek als hun dak- of thuisloze ouder(s). Het aantal (indirect) betrokken kinderen is in kaart gebracht, omdat ook indirecte betrokkenheid bij dak- en thuisloosheid grote impact kan hebben op kinderen. De kinderen zijn meegeteld via de vragenlijsten van 147 volwassenen in een situatie van dak- of thuisloosheid met minstens één indirect betrokken kind (19% van alle getelde volwassen dak- en thuisloze personen).

Profielkenmerken van de groep personen met indirect betrokken kinderen

Nationaliteit

Ruim driekwart van de personen met indirect betrokken kinderen heeft de *Nederlandse nationaliteit* (113 personen, 77%). Ongeveer twee derde van deze personen is geboren in Nederland (94 personen, 64%). 34 personen met indirect betrokken kinderen hebben een *andere nationaliteit* (23%).

Samenstelling van het huishouden

Het overgrote deel van de personen met indirect betrokken kinderen zijn *alleenstaand* (120 personen, 82%). In tegenstelling tot de alleenstaande ouders met direct betrokken kinderen, is het merendeel van de alleenstaande dak- of thuisloze ouders met indirect betrokken kinderen man (108 mannen, 73% t.o.v. 39 vrouwen, 27%).

Gezondheid

Van de personen met indirect betrokken kinderen hebben 23 personen *geen gezondheidsproblemen* (16%). Daarnaast heeft iets minder dan de helft van de personen te maken met (*vermoedelijke*) *psychische of psychiatrische problemen* (69 personen, 47%). Bij ruim een derde van de personen met indirect betrokken kinderen is er sprake van (*vermoedelijke*) *verslaving* (56 personen, 38%), en bij 25 van deze personen is sprake van een (*vermoedelijke*) *verstandelijke beperking* (25 personen, 17%). Daarnaast heeft een vijfde van de personen met indirect betrokken kinderen te maken met *langdurige lichamelijke problemen* (29 personen, 20%) en heeft een op de tien personen met indirect betrokken kinderen *een fysieke beperking* (15 personen, 10%). Voor 24 personen is deze informatie *onbekend* (16%).

Inkomstenbronnen

De grootste groep personen met indirect betrokken kinderen heeft inkomen uit *vast of tijdelijk werk* (44 personen, 30%). Daarnaast zijn de belangrijkste andere inkomstenbronnen voor deze groep een *bijstandsuitkering* (28 personen, 19%) en een *ziekte- of arbeidsongeschiktheidsuitkering* (19 personen, 13%). Een op de vijf personen met indirect betrokken kinderen heeft *geen inkomen* (26 personen, 18%).

Briefadres

Ruim de helft van de personen met indirect betrokken kinderen heeft *geen briefadres* (77 personen, 52%), 64 personen hebben *wel een briefadres* (44%). Bij 6 personen is het *onbekend* of zij een briefadres hebben (4%).

Actieve begeleiding

Ongeveer driekwart van de personen wordt *actief begeleid* door één of meerdere organisaties (107 personen,

⁸ Een aanleiding voor het verlies van woonzekerheid is niet hetzelfde als de oorzaak van dak- of thuisloosheid. Zie voor een toelichting hierop het kader onder paragraaf 3.2.10.

73%) en ontvangt 16% *geen actieve begeleiding* (24 personen). Bij 11% van de personen is *onbekend* of zij begeleiding ontvangen (16 personen).

Duur van dak- of thuisloosheid

Van de dak- en thuisloze personen met indirect betrokken kinderen is ongeveer de helft korter dan 1 jaar dak- of thuisloos (46%). 26 personen zijn *korter dan 4 maanden dak- of thuisloos* (18%) en 41 personen zijn *4 maanden tot 1 jaar dak- of thuisloos* (28%). Daarnaast zijn 27 personen *1 tot 2 jaar dak- of thuisloos* (18%). Ruim een kwart van de personen is *langer dan 2 jaar dak- of thuisloos* op de teldag (40 personen, 27%).

4.3 Dak- en thuisloze jongeren (18-27 jaar)

In totaal zijn er op 15-16 mei 219 dak- en thuisloze jongeren geteld in de leeftijd van 18 tot 27 jaar. Deze groep vormt 22% van het totaal aantal getelde dak- en thuisloze personen.

Verblijfssituatie van dak- en thuisloze jongeren op 15-16 mei

Tabel 25 geeft de verblijfplaats weer van de getelde dak- en thuisloze jongeren in de nacht van 15 op 16 mei. Het grootste deel van de dak- en thuisloze jongeren in de regio verbleef bij *familie, vrienden of derden* (80 jongeren, 37%). Daarnaast verbleef 22% van de jongeren in een *tijdelijke opvang voor dakloze mensen* (49 jongeren), 18% in een *instelling* (40 jongeren) en 12% van de jongeren in een *niet-conventionele woonruimte* (26 jongeren). 4% van de jongeren verbleef in een *woning met dreigende huisuitzetting* (9 jongeren) en 4 jongeren verbleven *in de openbare ruimte* (2%). Tenslotte is van 11 jongeren (5%) *onbekend* op 15-16 mei onbekend op welke verblijfplaats zij verbleven, maar is zowel de link met de regio als het verkeren in een situatie van dak- of thuisloosheid bevestigd.

Tabel 25. Verblijfplaats van getelde dak- en thuisloze jongeren (18-27 jaar) op 15-16 mei 2023

	Aantal jongeren	%
1 In de openbare ruimte	4	2%
2 In noodopvang	-	-
3 In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	49	22%
4 In een instelling	40	18%
5 In niet-conventionele woonruimte	26	12%
6 Bij familie / vrienden / derden	80	37%
+ In woning met dreigende uithuiszetting	9	4%
Onbekend	11	5%
Totaal	219	100%

Profielkenmerken van de groep dak- en thuisloze jongeren (18-27 jaar)

Geslacht

62% van de getelde dak- en thuisloze jongeren is *man* (136 jongeren) en 37% is *vrouw* (80 jongeren). Het percentage vrouwelijke dak- en thuisloze jongeren (37%) is daarmee hoger dan het totale percentage vrouwelijke dak- en thuisloze volwassenen (29%).

Nationaliteit

65% van de getelde dak- en thuisloze jongeren heeft de *Nederlandse nationaliteit* (143 jongeren). Daarnaast heeft 22% van de jongeren een *andere nationaliteit* (47 jongeren).

Samenstelling van huishouden

Twee derde van de getelde dak- en thuisloze jongeren is *alleenstaand* (145 jongeren, 66%). Daarnaast verblijven 18 jongeren samen met een *partner* (8%) in een situatie van dak- en thuisloosheid en verblijven 12 jongeren *samen met diens ouder(s)* in een situatie van dak- of thuisloosheid (6%). Voor 33 jongeren is de samenstelling van het huishouden *onbekend* (15%).

Gezondheid

Van de 219 dak- en thuisloze jongeren in de regio is er bij 31 jongeren *geen (vermoeden van) gezondheidsproblemen* (14%). Bij 93 jongeren is er sprake van (*vermoedelijke*) *psychische of psychiatrische problemen* (43%). Bij een kwart van de jongeren is er sprake van (*vermoedelijke*) *verslaving* (55 jongeren, 25%), en bij 18% van de jongeren is er sprake van een (*vermoedelijke*) *verstandelijke beperking* (40 jongeren). Daarnaast is er bij 20 jongeren sprake van (*vermoedelijke*) *langdurige lichamelijke problemen* (9%). Bij een kwart van de jongeren is *onbekend* of er sprake is van gezondheidsproblemen (55 jongeren, 25%).

Inkomstenbronnen

Ruim een kwart van de getelde dak- en thuisloze jongeren heeft *inkomen uit vast of tijdelijk werk* (57 jongeren, 26%), een vijfde van de jongeren heeft een *bijstandsuitkering* (44 jongeren, 20%). 26 dak- of thuisloze jongeren hebben *geen inkomen* (12%). Voor een derde van de jongeren is het inkomen *onbekend* (69 jongeren, 32%).

Briefadres

48% van de getelde dak- en thuisloze jongeren heeft *een briefadres* (106 jongeren). 28% van de jongeren heeft *geen briefadres* (62 jongeren). Voor 18% van de dak- en thuisloze jongeren is het *onbekend* of zij een briefadres hebben (28%).

Actieve begeleiding

63% van de jongeren (138 jongeren) werden *actief begeleid* door één of meerdere organisaties in de maand voor de telling. 18% van de jongeren ontving *geen begeleiding* (40 jongeren). Bij 19% van de dak- en thuisloze jongeren is *onbekend* of ze begeleiding ontvingen.

Duur van dak- en thuisloosheid

Van de dak- en thuisloze jongeren is op het moment van de telling 45% korter dan 1 jaar dak- en thuisloos. 45 jongeren zijn *kortere dan 4 maanden dak- en thuisloos* (21%) en 52 personen zijn *4 tot 1 jaar dak- en thuisloos* (24%). Daarnaast is ruim een kwart van de jongeren langer dan 1 jaar dak- en thuisloos: 29 jongeren zijn *1 tot 2 jaar dak- en thuisloos* (13%) en nog eens 29 jongeren zijn *langer dan 2 jaar dak- en thuisloos* (13%). 9 jongeren *hebben nog huisvesting* op het moment van de telling (4%). Bij een kwart van de jongeren is de duur van dak- of thuisloosheid op het moment van de telling *onbekend* (43 jongeren, 25%).

Aanleidingen verlies woonzekerheid⁹

De meest voorkomende aanleidingen voor het verlies van woonzekerheid voor de getelde groep dak- en thuisloze jongeren zijn: *conflict met familie/huisgenoten* (70 jongeren, 32%), *psychische problematiek* (38 jongeren, 17%), *ontslag uit een instelling* (34 jongeren, 16%), *verslaving* (31 jongeren, 14%), *(huiselijk)geweld* (26 jongeren, 12%), *huisuitzetting wegens overlast* (24 jongeren, 11%) en *financiële problemen* (22 jongeren, 10%). Bij 23 van de jongeren was de aanleiding voor het verlies van de woonzekerheid *niet bekend* (11%).

⁹ Een aanleiding voor het verlies van woonzekerheid is niet hetzelfde als de oorzaak van dak- of thuisloosheid. Zie voor een toelichting hierop het kader onder paragraaf 3.2.10.

4.4 Dak- en thuisloze vrouwen

In totaal zijn er 225 dak- en thuisloze vrouwen geteld. Dit is 29% van het totaal aantal getelde volwassenen. In onderstaande analyse van de verblijfssituatie en de profielkenmerken van de getelde vrouwen zetten we de resultaten af tegen de resultaten van de getelde dak- en thuisloze mannen.

Verblijfssituatie dak- en thuisloze vrouwen op 15-16 mei

Tabel 26 laat zien dat de getelde dak- en thuisloze vrouwen in de nacht van 15-16 mei in bijna alle verblijfs categorieën verblijven. Een uitzondering hierop vormt de openbare ruimte: in de nacht van 15-16 mei verbleven er geen vrouwen in de openbare ruimte (in vergelijking tot 6% van de dak- en thuisloze mannen). In de periode van 2-16 mei verbleven in totaal 9 vrouwen in de openbare ruimte in regio Meierij en Bommelerwaard. De openbare ruimte is dus wel degelijk ook een verblijfplaats voor dak- en thuisloze vrouwen.

In de nacht van 15-16 mei verbleven relatief veel vrouwen bij familie, vrienden of derden (40% van de vrouwen in vergelijking tot 33% van de mannen). Daarmee is verblijf bij familie, vrienden of derde de belangrijkste verblijfs categorie voor vrouwen in deze telling. De verdeling van dak- en thuisloze vrouwen en mannen in de tijdelijke opvang, in een instelling, in niet-conventionele woonruimten en in een woning met dreigende huisuitzetting is ongeveer gelijk.

Tabel 26. Verblijfplaats dak- en thuisloze vrouwen en mannen op 15-16 mei

	Aantal vrouwen	%	Aantal mannen	%
1 In de openbare ruimte	-	-	32	6%
2 In noodopvang	-	-	-	-
3 In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	61	27%	145	26%
4 In instelling	22	10%	72	13%
5 In niet-conventionele woonruimte	31	14%	80	15%
6 Bij familie/vrienden/derden	89	40%	184	33%
+ In woning met dreigende uithuiszetting	12	5%	12	2%
Onbekend	10	4%	26	5%
Totaal	225	100%	551	100%

Profielkenmerken van dak- en thuisloze vrouwen

Leeftijd

Tabel 27 geeft een weergave van de verdeling van de dak- en thuisloze mannen en vrouwen per leeftijdscategorie. Van de getelde dak- en thuisloze vrouwen is een relatief grotere groep 18 t/m 27 jaar oud (36% van de vrouwen in vergelijking tot 25% van de mannen). In de leeftijdscategorieën boven de 27 jaar zijn er relatief gezien minder dak- en thuisloze vrouwen dan mannen. 63 vrouwen zijn 28 t/m 39 jaar (28% tegenover 31% van de mannen), 42 vrouwen zijn 40 t/m 49 jaar (19% tegenover 22% van de mannen) en 23 vrouwen zijn 50 t/m 59 jaar (10% tegenover 15% van de mannen). In de leeftijdscategorieën vanaf 60 jaar zijn de leeftijdscategorieën vrij gelijk verdeeld. In de leeftijdscategorie van 60 t/m 69 jaar is 4% vrouw (9 vrouwen) en 6% man (31 mannen) en van de personen ouder dan 70 is 3% vrouw (7 vrouwen) en 2% man (9 mannen).

Tabel 27. Verdeling van de volwassen dak- en thuisloze mannen en vrouwen per leeftijdscategorie

Leeftijdscategorie	Vrouw	%	Man	%
18 t/m 27 jaar	80	36%	136	25%
28 t/m 39 jaar	63	28%	171	31%
40 t/m 49 jaar	42	19%	119	22%
50 t/m 59 jaar	23	10%	84	15%
60 t/m 69 jaar	9	4%	31	6%
70 jaar en ouder	7	3%	9	2%
Onbekend	1	<1%	1	<1%
Totaal	225	100%*	551	100%*

*Door afronding tellen de percentages op tot >100% in plaats van 100%.

Nationaliteit

In verhouding hebben dak- en thuisloze vrouwen ten opzichte van dak- en thuisloze mannen minder vaak de Nederlandse nationaliteit. 62% van de dak- en thuisloze vrouwen (139 vrouwen) heeft de *Nederlandse nationaliteit* (t.o.v. 70% van de mannen) en 28% (64 vrouwen) heeft een *niet-Nederlandse nationaliteit* (t.o.v. 21% van de mannen). Van 8% van de mannen is de nationaliteit onbekend of staatloos.

Samenstelling van het huishouden

Het percentage *alleenstaande* vrouwen en mannen is vrij evenredig: 69% van de getelde dak- en thuisloze vrouwen is *alleenstaand* (155 vrouwen) en 71% van de dak- en thuisloze mannen is *alleenstaand* (391 mannen). Relatief zijn er meer alleenstaande vrouwen dan mannen met één of meerdere direct betrokken kinderen: 37% van de alleenstaande vrouwen heeft één of meerdere direct betrokken kinderen (58 vrouwen) ten opzichte van 8% van de mannen (31 mannen). Er zijn relatief minder vrouwen dan mannen met indirect betrokken kinderen. 28 getelde dak- en thuisloze vrouwen hebben indirect betrokken kind(eren) (12%) tegenover 92 mannen (17%). Daarnaast verblijven vrouwen relatief iets vaker dan mannen *met partner* (10% van de vrouwen, ten opzichte van 6% van de mannen). Een gelijk percentage vrouwen en mannen verblijft met partner en direct betrokken kind(eren): 3% van de vrouwen (7 vrouwen) en 2% van de mannen (10 mannen). Het percentage vrouwen en mannen dat met ouders in een situatie van dak- of thuisloosheid verblijft is ook vrijwel gelijk (4% van de vrouwen (10 vrouwen) en 3% van de mannen (16 mannen)).

Gezondheid

In vergelijking is er relatief vaker sprake van (*vermoeden van*) *psychische/psychiatrische problemen* bij de getelde vrouwen (112 vrouwen, 50%) dan bij de getelde mannen (238 mannen, 43%). Ook zijn er relatief meer vrouwen *zonder gezondheidsproblemen* dan mannen (13% van de vrouwen (30 vrouwen) ten opzichte van 9% van de mannen (52 mannen)). Daarentegen zijn er relatief meer dak- en thuisloze mannen met een (*vermoeden van*) *verslaving* (195 mannen, 35%) dan vrouwen (38 vrouwen, 17%). Een kleiner verschil is zichtbaar bij (*het vermoeden van*) *een verstandelijke beperking* (11% van de vrouwen (25 vrouwen) ten opzichte van 15% van de mannen (83 mannen)), bij fysieke beperking (5% van de vrouwen (11 vrouwen) ten opzichte van 9% van de mannen (47 mannen)) en langdurige lichamelijke klachten (14% van de mannen (77 vrouwen) in vergelijking tot 17% van de vrouwen (38 vrouwen)).

Inkomstenbronnen

Bij de getelde dak- en thuisloze vrouwen zijn de meest voorkomende vormen van inkomen een *bijstandsuitkering* (50 vrouwen, 22%), *vast of tijdelijk werk* (42 vrouwen, 19%) en een *ziekte of arbeidsongeschiktheidsuitkering* (23 vrouwen, 10%). Daarnaast heeft 3% van de vrouwen (6 vrouwen) een *informeel inkomen*. Voor de getelde dak- en thuisloze mannen geldt een relatief gelijke verdeling van de belangrijkste inkomstenbronnen met ongeveer dezelfde percentages. Een uitzondering hierop vormen *illegale activiteiten*. 5% van de mannen (28 mannen) ontvangt inkomen uit illegale activiteiten, voor vrouwen is dit minder dan 1%.

Briefadres

45% van de getelde dak- en thuisloze vrouwen *heeft een briefadres* (102 vrouwen). Dit is vergelijkbaar voor de getelde dak- en thuisloze mannen: 46% van de mannen heeft een briefadres (252 mannen). Ook het percentage vrouwen en mannen *zonder briefadres* is evenredig: 36% van de vrouwen (81 vrouwen) en 35% van de mannen (192 mannen) hebben geen briefadres. Bij 16% van de vrouwen en 14% van de mannen is *onbekend* of zij een briefadres hebben.

Actieve begeleiding

Van de getelde vrouwen ontving 65% (146 vrouwen) *actieve begeleiding* in de maand voor de teldag. Dat is een iets hoger percentage dan dat van de mannen: 59% van de mannen ontving actieve begeleiding. Van een relatief lager aantal vrouwen is bekend dat ze *geen actieve begeleiding ontvangen*: 13% van de vrouwen (29 vrouwen) ten opzichte van 21% van de mannen (113 mannen). Daartegenover is het percentage dak- en thuisloze vrouwen waarbij *onbekend* is of zij actieve begeleiding ontvangen iets hoger dan dat van de dak- en thuisloze mannen: 20% van de vrouwen (45 vrouwen) tegenover 16% van de mannen (87 mannen).

Duur van dak- en thuisloosheid

Iets minder dan de helft van de vrouwen is korter dan 1 jaar dak- en thuisloos (107 vrouwen, 48%). Dit is een hoger percentage dan het percentage mannen dat korter dan 1 jaar dak- en thuisloos is (176 mannen, 32%). 20% van de vrouwen is korter dan 4 maanden dak- en thuisloos (44 vrouwen) ten opzichte van 11% van de mannen (60 mannen). 28% van de vrouwen is tussen de 4 maanden tot 1 jaar dak- en thuisloos (63 vrouwen) ten opzichte van 21% van de mannen (116 mannen). Relatief minder vrouwen dan mannen zijn langer dan 1 jaar dak- en thuisloos op het moment van de telling. 10% van de groep dak- en thuisloze vrouwen is 1 tot 2 jaar dak- en thuisloos (23 vrouwen) ten opzichte van 15% van de mannen (81 mannen). 15% van de vrouwen is langer dan 2 jaar dak- en thuisloos (34 vrouwen) ten opzichte van 26% van de mannen (144 mannen). Voor een gelijk percentage (20%) van de vrouwen en mannen is de informatie over de duur van de situatie van dak- of thuisloosheid onbekend.

Aanleidingen verlies woonzekerheid¹⁰

Binnen de groep dak- en thuisloze vrouwen is aanzienlijk vaker dan bij mannen sprake van een relatiebreuk (31% van de vrouwen (69 vrouwen) t.o.v. 17% van de mannen (96 mannen)) of huiselijk geweld (24% van de vrouwen (55 vrouwen) t.o.v. 6% van de mannen (34 mannen)) als aanleiding voor het verlies van woonzekerheid. Andere belangrijke aanleidingen voor het verlies van woonzekerheid voor vrouwen zijn: *psychische problematiek* (15% bij vrouwen (34 vrouwen), 15% bij mannen (82 mannen)), *conflict met familie/huisgenoten* (14% bij vrouwen (31 vrouwen), 16% bij mannen (89 mannen)), *verslaving* (10% bij vrouwen (23 vrouwen), 14% bij mannen (75 mannen)), *financiële problemen* (12% bij vrouwen (26 vrouwen), 14% bij mannen (79 mannen)) en *huisuitzetting vanwege overlast* (11% bij vrouwen (25 vrouwen), 11% bij mannen (65 mannen)). Daar tegenover is voor vrouwen minder vaak dan voor mannen ontslag uit een instelling (7% van de vrouwen (15 vrouwen) t.o.v. 11% van de mannen (60 mannen)) aanleiding voor het verlies van woonzekerheid.

¹⁰ Een aanleiding voor het verlies van woonzekerheid is niet hetzelfde als de oorzaak van dak- of thuisloosheid. Zie voor een toelichting hierop het kader onder paragraaf 3.2.10.

4.5 Personen die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos zijn

In totaal zijn er op 15-16 mei 178 dak- en thuisloze personen geteld die op dat moment twee jaar of langer dak- of thuisloos waren. Deze groep vormt 23% van het totaal aantal getelde dak- en thuisloze personen. Daarnaast zijn er 39 kinderen direct betrokken bij een of meerdere ouders die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos zijn.

Verblijfssituatie van personen die langer dan 2 jaar dak- en thuisloos zijn

Tabel 28 geeft de verblijfplaats weer van de personen die op 15-16 mei langer dan 2 jaar dak- of thuisloos waren. De grootste groep mensen die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos zijn verbleef op de teldag *bij familie, vrienden of derden* (65 personen, 37%). 55 personen verbleven een *tijdelijke opvang voor dakloze mensen* (31%), 34 personen verbleven in een *niet-conventionele woonruimte* (19%), 11 personen verbleven in de *openbare ruimte* (6%) en 9 personen in een *instelling* (5%).

Tabel 28. Verblijfplaats van personen die langer dan 2 jaar dak- en thuisloos zijn op 15-16 mei 2023

	Aantal personen	%
1 In de openbare ruimte	11	6%
2 In noodopvang	-	-
3 In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	55	31%
4 In een instelling	9	5%
5 In niet-conventionele woonruimte	34	19%
6 Bij familie / vrienden / derden	65	37%
+ In woning met dreigende uithuiszetting	-	-
Onbekend	4	2%
Totaal	178	100%

Profielkenmerken van de groep personen die langer dan 2 jaar dak- en thuisloos zijn

Geslacht

81% van de getelde dak- en thuisloze personen die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos zijn is *man* (144 personen) en 19% is *vrouw* (34 personen).

Leeftijd

De helft van de groep personen die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos is, heeft een leeftijd van 28 t/m 49 jaar (51%): 51 personen zijn 28 t/m 39 jaar (29%) en 39 personen zijn 40 t/m 49 jaar (22%). Daarnaast is 16% van de personen 18 t/m 27 jaar (29 personen), zijn 32 personen 50 t/m 59 jaar oud (18%). 16% is tussen de 60 en 79 jaar: 17 personen zijn 60 t/m 69 jaar (10%) en 10 personen zijn 70 t/m 79 jaar (6%).

Nationaliteit

78% van de personen die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos is, heeft de *Nederlandse nationaliteit* (138 personen). Daarnaast heeft 21% van de personen een *andere nationaliteit* (37 personen).

Samenstelling van huishouden

83% van de personen die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos zijn op de teldag is *alleenstaand* (148 mensen), waarvan 15 personen *alleenstaand met direct betrokken kind(eren)* (8%). Daarnaast verblijven 15 personen samen met een *partner* (8%) in een situatie van dak- en thuisloosheid, waarvan 6 personen *met partner en direct betrokken kind(eren)* (3%). 7 personen verblijven met een *ander familieverband* (bv. met een oom of zus) in een situatie van dak- of thuisloosheid (4%). Bij 7 personen is de samenstelling van het huishouden *onbekend* (4%).

Gezondheid

Van de 178 personen die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos zijn is er bij 62% sprake van *vermoedelijke*

psychische/psychiatrische problemen (110 personen). Bij 40% van de personen is er sprake van *vermoedelijke verslaving* (72 personen) en bij 30% van de personen is er sprake van een *vermoedelijke langdurige lichamelijke problemen* (53 personen). Daarnaast is er bij 16% van de personen sprake van *vermoedelijke verstandelijke beperking* (29 personen) en hebben 24 personen een *fysieke beperking* (14%). Van de 178 personen die langer dan 2 jaar dak- en thuisloos zijn is er bij 15 personen *geen (vermoeden van) gezondheidsproblemen* (8%). Bij 17 personen in deze groep is *onbekend* of er sprake is van gezondheidsproblemen (10%).

Inkomstenbronnen

Bijna een derde van de getelde personen die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos zijn ontvangt een *bijstandsuitkering* (55 personen, 31%). 27 personen ontvangen een *ziekte- of arbeidsongeschiktheidsuitkering* (15%), 25 personen inkomen uit vast of tijdelijk werk (14%) en hebben 24 personen *geen inkomen* (13%). 14 personen hebben een *informeel inkomen* (8%) en 8 personen een *pensioen of AOW-uitkering* (4%). Bij 24 personen is het inkomen *onbekend* (13%).

Briefadres

56% van de personen die langer dan 2 jaar dak- en thuisloos zijn heeft een *briefadres* (100 personen). 40% van de personen heeft *geen briefadres* (71 personen). Voor 4% van de personen is het *onbekend* of zij een briefadres hebben (7 personen).

Actieve begeleiding

67% van de personen die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos zijn werden *actief begeleid* door één of meerdere organisaties in de maand voor de telling (120 personen). 26% van de personen ontving *geen begeleiding* (47 personen). Bij 6% van de personen die langer dan 2 jaar dak- en thuisloos zijn is *onbekend* of ze begeleiding ontvingen (11 personen).

Aanleidingen verlies woonzekerheid¹¹

De meest voorkomende aanleidingen voor het verlies van woonzekerheid voor de getelde personen die langer dan 2 jaar dak- of thuisloos zijn, zijn: *psychische problematiek* (46 personen, 26%), *verslaving* (41 personen, 23%), *een relatiebreuk* (36 personen, 20%), *financiële problemen* (35 personen, 20%), *conflict met familie of huisgenoten* (33 personen, 19%), *huisuitzetting vanwege overlast* (21 personen, 12%), *werkloosheid* (17 personen, 10%), *ontslag uit een instelling* (17 personen, 10%), *huisuitzetting vanwege huurschuld* (17 personen, 10%) en *illegaliteit* (15 personen, 8%).

¹¹ Een aanleiding voor het verlies van woonzekerheid is niet hetzelfde als de oorzaak van dak- of thuisloosheid. Zie voor een toelichting hierop het kader onder paragraaf 3.2.10.

4.6 Dak- en thuisloze personen van 65 jaar en ouder

In totaal zijn er 32 dak- en thuisloze personen van 65 jaar of ouder geteld op 15-16 mei. Dit is 3% van het totaal aantal getelde dak- en thuisloze personen.

Verblijfssituatie van de groep dak- en thuisloze personen van 65 jaar en ouder

Tabel 29 geeft weer op welke verblijfplaatsen de getelde dak- en thuisloze personen van 65 jaar en ouder in de nacht van 15-16 mei verbleven. De grootste groep personen van 65 jaar en ouder verbleef bij *familie, vrienden of derden* (10 personen, 31%). Daarnaast verbleef een kwart van de personen in een *niet-conventionele woonruimte* (8 personen, 25%), 5 personen in een *tijdelijke opvang voor dakloze mensen* (16%), 3 personen *in een instelling* (9%) en 2 personen in de *openbare ruimte* (6%). Bij 4 personen (13%) is de verblijfplaats op 15-16 mei *onbekend*, maar is wel bevestigd dat zij op dat moment dak- of thuisloos waren.

Tabel 29. Aantal dak- en thuisloze personen van 65 jaar of ouder per verblijfs categorie op 15-16 mei 2023

	Aantal personen	%
1 In de openbare ruimte	2	6%
2 In noodopvang	-	-
3 In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	5	16%
4 In instelling	3	9%
5 In niet-conventionele woonruimte	8	25%
6 Bij familie / vrienden / derden	10	31%
+ In woning met dreigende uithuiszetting	-	-
Onbekend	4	13%
Totaal	32	100%

Om de anonimiteit van deze personen te waarborgen, wordt in deze rapportage niet verder ingegaan op hun profielkenmerken.

Hoofdstuk 5

Samenvatting en conclusies

> 5.1 Samenvatting

> 5.2 Conclusies

> 5.3 Terugblik op een goed verlopen telling

Hoofdstuk 5 Samenvatting en conclusies

Dit rapport beschrijft de resultaten van de ETHOS-Light telling in regio Meierij en Bommelerwaard. Dit hoofdstuk vat de resultaten samen, geeft de belangrijkste conclusies weer en blikt terug op de telling.

5.1 Samenvatting

5.1.1 Eerste telling aan de hand van de ETHOS-Light definitie

Deze telling brengt dak- en thuisloosheid in regio Meierij en Bommelerwaard in beeld. Daarbij is gebruik gemaakt van een nieuwe telmethode en een voor Nederland nieuwe definitie: ETHOS-Light. Het gaat hier om een daadwerkelijke telling van dak- en thuisloze personen. Voor het eerst zijn ook kinderen, dak- en thuisloze mensen ouder dan 65 jaar, mensen zonder verblijfspapieren en mensen in een grote verscheidenheid aan leefsituaties van dak- en thuisloosheid meegeteld. De telling geeft inzicht in daadwerkelijke aantallen dak- en thuisloze personen in de regio, de grote diversiteit aan leefsituaties van deze mensen en hun profielkenmerken.

Uit de resultaten blijkt dat het betrekken van organisaties die zich niet specifiek richten op dak- en thuisloosheid van cruciaal belang is om zicht te krijgen op alle dak- en thuisloze personen. Meer dan de helft van de getelde personen kwam namelijk via deze organisaties in beeld.

5.1.2 Het aantal dak- en thuisloze mensen in regio Meierij en Bommelerwaard

Dak- en thuisloosheid is in dit onderzoek gedefinieerd aan de hand van de ETHOS-Light classificatie, een internationaal gevalideerd instrument voor het meten van dak- en thuisloosheid. 44 organisaties telden op 16 mei 2023 in regio Meierij en Bommelerwaard 1008 dak- en thuisloze personen: 785 volwassenen en 223 kinderen. ETHOS-Light deelt dak- en thuisloosheid op in zes verschillende categorieën (zie Tabel 30), waaraan de onderzoekers in navolging van het onderzoeksteam van Katholieke Universiteit Leuven een zevende categorie toevoegden, namelijk personen die uit huis gezet dreigen te worden binnen een maand na de teldag terwijl zij geen passende woonoplossing hebben.

Tabel 30. Verblijfplaats van dak- en thuisloze personen op 15-16 mei 2023

Totaal getelde personen		1008			
		Aantal volwassenen	%	Aantal kinderen	%
1	In de openbare ruimte	32	4%	-	-
2	In noodopvang	-	-	-	-
3	In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	207	26%	71	32%
4	In instelling	95	12%	16	7%
5	In niet-conventionele woonruimte	112	14%	28	13%
6	Bij familie / vrienden / derden	279	36%	94	42%
+	In woning met dreigende uithuiszetting	24	3%	12	5%
	Onbekend	36	5%	2	1%
Totaal		785	100%	223	100%

*Door afronding tellen de percentages op tot 99% in plaats van 100%

Er bleven 32 volwassenen in de openbare ruimte en 0 kinderen. Geen van de volwassenen en kinderen verbleven in de noodopvang.¹² 207 volwassenen en 71 kinderen verbleven in tijdelijke opvang voor dakloze mensen. 95 volwassenen en 16 kinderen verbleven langer dan nodig in een instelling vanwege gebrek aan een woonoplossing of moesten binnen 30 dagen na de teldag een instelling verlaten zonder dat zij een woonoplossing hadden. 112 volwassenen en 28 kinderen verbleven in een niet-conventionele ruimte zoals een kraakpand, garage, auto of stacaravan. 279 volwassenen en 94 kinderen verbleven tijdelijk bij familie, vrienden of derden. Verder waren er 24 volwassenen en 12 kinderen in een situatie van dreigende huisuitzetting.

In elk van de 5 deelnemende gemeenten werden mensen getroffen door dak- en thuisloosheid. Er werden 577 dak- en thuisloze personen geteld in 's-Hertogenbosch, 95 in Meierijstad, 60 in Vught, 56 in Boxtel, 52 in Zaltbommel, 14 in Maasdriel en 7 in Sint-Michielsgestel.

Of het totale aantal getelde personen hoger of lager is dan verwacht op basis van bestaande cijfers valt niet goed te zeggen. Het aantal dak- en thuisloze personen in deze regio is nog niet eerder op deze manier in kaart gebracht. Bestaande cijfers, zoals de schattingen van het CBS en de cijfers van de Gemeentelijke Monitoring Sociaal Domein, geven onvoldoende inzicht in het aantal dak- en thuisloze personen op gemeentelijk en regionaal niveau. De door ons uitgevoerde telling is in feite een nulmeting voor de regio.

5.1.3 Profielkenmerken van de getelde dak- en thuisloze mensen

70 procent van de getelde dak- en thuisloze volwassenen in de regio is man, 29 procent is vrouw en voor <1 procent wordt het geslacht als anders omschreven. Daarnaast is bij <1 procent van de personen het geslacht onbekend. 22 procent van de personen is minderjarig, 78 procent is meerderjarig. Het aandeel jongeren (18-27 jaar) is 22 procent. 68 procent van de mensen heeft de Nederlandse nationaliteit. 58 procent is alleenstaand zonder kinderen, 11 procent is alleenstaand met kinderen en 2 procent heeft een partner en kinderen. 36 procent is korter dan een jaar dak- of thuisloos en 37 procent langer dan twee jaar. 34 procent van de getelde personen ontvangt een inkomen uit een uitkering, 18 procent inkomen uit vast of tijdelijk werk en 13 procent heeft geen enkel inkomen. Bij 30 procent is er (een vermoeden van) een verslaving en bij 45 procent is er sprake van (een vermoeden van) psychische/psychiatrische problematiek.¹³ De verblijfplaatsen van de getelde dak- en thuisloze mensen blijken niet altijd statisch: een deel van de getelde dak- en thuisloze mensen verbleven in de twee weken voorafgaand aan de telling in verschillende leefsituaties van dak- en thuisloosheid.

5.2 Conclusies

Met vertegenwoordigers van de betrokken organisaties en medewerkers van de deelnemende gemeenten reflecteerden we op de belangrijkste resultaten van de telling. Op basis van de verzamelde gegevens en de reflecties daarop trekken we de volgende conclusies¹⁴:

¹² Regio Meierij en Bommelerwaard heeft geen nachtopvang, maar een noodopvang waar mensen 24 uur kunnen verblijven. Binnen dit onderzoek valt deze 24-uursopvang in categorie 3 (tijdelijke opvang). Dit verklaart dat er geen mensen zijn geteld in categorie 2 (noodopvang).

¹³ Bij een deel van de personen is er sprake van zowel (een vermoeden van) psychische/psychiatrische problematiek als (een vermoeden van) verslaving. Er konden meerdere gezondheidsklachten worden aangegeven per persoon, de percentages tellen dus niet op.

¹⁴ De conclusies in deze rapportage komen grotendeels overeen met de conclusies die omschreven staan in de onderzoeksrapportage van het ETHOS-Light telonderzoek in de regio Brabant Noordoost-Oost dat gelijktijdig heeft plaatsgevonden.

5.2.1 Grote diversiteit aan dak- en thuisloze personen

De telling laat zien dat de groep dak- en thuisloze mensen in regio Meierij en Bommelerwaard zeer divers is. Het stereotype beeld van dak- en thuisloosheid is dat van de klassieke groep dak- en thuisloze mensen, die voornamelijk bestaat uit alleenstaande mannen van middelbare leeftijd met psychische- en verslavingsproblematiek. Deze telling haalt dit beeld onderuit. Bijna een derde van de getelde volwassenen is vrouw (29%). Dit percentage is hoger dan percentages die uit bestaande schattingen naar voren komen (CBS, 2023). We telden dak- en thuisloze mensen in de leeftijd van nul tot 86 jaar. Relatief veel dak- en thuisloze personen zijn jong: het aandeel dak- en thuisloze kinderen en jongeren is bij elkaar 44 procent. Bovendien hebben de dak- en thuisloze mensen in de regio 45 verschillende nationaliteiten.

5.2.2 Veel verschillende leefsituaties van dak- en thuisloosheid

Uit de telling blijkt dat de grootste groep mensen verblijft in minder zichtbare situaties van dak- en thuisloosheid. De grootste groep mensen (36 procent) verblijft bij vrienden, familie of derden. Ruim een kwart van de mensen 13% van de mensen verblijft in een niet-conventionele woonplek, zoals een auto, stacaravan, schuur of woning zonder basisvoorzieningen. 12% van de mensen verblijft langer in een instelling vanwege het ontbreken van een passende woonoplossing of verlaat binnen een maand een instelling zonder zicht op een passende woonoplossing. Het percentage mensen dat in de openbare ruimte, in de noodopvang of in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen verblijft is minder dan een derde van het totaal. Dit doorbreekt het dominante beeld van verblijf op straat of in een opvangvoorziening. Het onderzoek laat bovendien zien dat dak- en thuisloosheid niet statisch, maar dynamisch is. Een deel van de mensen die geteld zijn, verbleef in de twee weken voor de teldag in verschillende leefsituaties van dak- of thuisloosheid.

5.2.3 Dak- en thuisloosheid treft veel kinderen

De telling laat zien dat dak- en thuisloosheid veel kinderen treft. In regio Meierij en Bommelerwaard waren 223 kinderen dak- en thuisloos (22 procent van het totale aantal dak- en thuisloze personen). 215 van deze kinderen bevinden zich samen met hun ouders in een situatie van dak- en thuisloosheid, 8 kinderen bevinden zich zonder ouders in een situatie van dak- en thuisloosheid. De meeste kinderen verblijven bij familie, vrienden of derden (94 kinderen), in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen (71 kinderen) en in een niet-conventionele woonruimte (28 kinderen). Daarnaast is er een nog grotere groep kinderen (248 kinderen in totaal) indirect betrokken bij een situatie van dak- of thuisloosheid, omdat een van hun ouders dak- of thuisloos is. Uit onderzoek weten we dat dak- en thuisloosheid bij kinderen negatieve effecten heeft op de ontwikkeling van kinderen en het risico vergroot dat zij op volwassen leeftijd ook in een situatie van dak- en thuisloosheid terecht komen (Bradley et al., 2018; Murran & Brady, 2022). Uit ervaringsverhalen blijkt dat ook indirecte betrokkenheid bij dak- of thuisloosheid grote impact heeft op kinderen (Hochstenbach, 2022).

5.2.4 Aantal dak- en thuisloze jongeren is hoog

Het aantal dak- en thuisloze jongeren (18 tot en met 27 jaar) is hoog ten opzichte van dak- en thuisloze personen in andere leeftijdscategorieën. In regio Meierij en Bommelerwaard zijn er 219 dak- en thuisloze jongeren geteld (22 procent van de totale populatie). Door de deelnemende organisaties en de deelnemende regio's werd het hoge aantal jongeren als een van de belangrijkste resultaten van de telling gezien. De betrokken professionals signaleerden al dat het aantal dak- en thuisloze jongeren hoog was in de regio. De cijfers bevestigden dit. Net als bij kinderen heeft dak- en thuisloosheid verstrekkende gevolgen voor de ontwikkeling van jongeren (Oppong et al., 2016).

5.2.5 Dak- en thuisloosheid komt overal voor

Niet alleen in de centrumgemeente 's-Hertogenbosch, maar ook in alle zes de regiogemeenten in Meierij en Bommelerwaard zijn dak- en thuisloze mensen geteld. De aantallen per regiogemeente lopen uiteen van 7 tot 95 personen en ook in de regiogemeenten is sprake van een verscheidenheid aan leefsituaties van dak- en thuisloosheid. Verhoudingsgewijs verblijven in de regiogemeenten minder mensen in de openbare ruimte en in de tijdelijke opvang voor dakloze mensen. In deze gemeenten verblijven relatief meer mensen in andere leefsituaties van dak- en thuisloosheid, zoals verblijf bij vrienden, familie en derden, in een instelling en in niet-conventionele ruimtes. Lokale verschillen worden verklaard door de aanwezigheid van specifieke (regionale) voorzieningen voor dak- en thuisloze personen, de aanwezigheid van instellingen (bijvoorbeeld Penitentiaire Inrichtingen en GGZ-instellingen) en het aantal organisaties dat aan de telling meewerkte.

5.3 Terugblik op de eerste ETHOS telling in Nederland

Aanpassing van de methode naar de Nederlandse context

Regio Meierij en Bommelerwaard vervulden samen met Brabant Noordoost-Oost een voortrekkersrol in Nederland door als eerste regio deel te nemen aan de ETHOS telling. Zij zijn de eerste regio's die op deze manier inzicht verkregen in de problematiek van dak- en thuisloosheid. Omdat het voor het eerst was dat een dergelijke telling in Nederland is uitgevoerd, moest de in België ontwikkelde methode worden aangepast aan de Nederlandse context. De medewerkers van de deelnemende gemeenten, een begeleidingscommissie bestaande uit onderzoekers met expertise op het gebied van dak- en thuisloosheid en een landelijke adviesraad bestaande uit vertegenwoordigers van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Ministerie van Volksgezondheid, Wetenschap en Sport (VWS), brancheorganisatie voor opvanginstellingen Valente, FEANTSA (de Europese Federatie voor organisaties die met dak- en thuisloze mensen werken), het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS), het Leger des Heils, mensen met ervaringskennis en professor Koen Hermans, grondlegger van de onderzoeksmethode, leverden hier een bijdrage aan.

Het belang van het betrekken van een breed scala aan organisaties

44 organisaties vulden vragenlijsten in op 16 mei 2023 of in de twee weken daarna. Dit waren niet alleen organisaties die zich specifiek richten op de groep dak- en thuisloze mensen, zoals bemoeizorg en de maatschappelijke opvang. Ook organisaties die zich niet op deze groep richten maar wel met dak- en thuisloze personen in contact komen, zoals welzijnsorganisaties, buurtteams, jeugdhulpverlening, de Nederlandse Spoorwegen (NS), woningcorporaties en instellingen zoals een penitentiaire inrichting en een algemeen ziekenhuis telden mee. Uit de resultaten blijkt dat het betrekken van organisaties die zich niet specifiek richten op dak- en thuisloosheid van cruciaal belang is om zicht te krijgen op alle dak- en thuisloze personen. Meer dan de helft van de getelde personen kwam namelijk via deze organisaties in beeld.

Groot draagvlak voor de telling

Het draagvlak voor de telling was vanaf het begin af aan groot: veel organisaties onderkenden het nut en de noodzaak van de telling. De betrokkenheid van een onafhankelijk onderzoeksinstituut (in dit geval Hogeschool Utrecht) was een belangrijke randvoorwaarde om de privacy van de getelde mensen te garanderen. Vanwege de rol die Hogeschool Utrecht speelde in het verzamelen en verwerken van de data waren lokale organisaties bereid gegevens over dak- en thuisloze personen te delen. Het merendeel van de organisaties twijfelde niet om deel te nemen. Het belang van de telling werd breed gedragen. Sommige organisaties of afdelingen binnen organisaties twijfelden in eerste instantie over deelname, vanwege de hoge werkdruk van medewerkers of omdat zij zich er in eerste instantie niet bewust van waren dat professionals van hun organisatie ook met dak- en thuisloze mensen in contact staan. Vrijwel alle organisaties gingen na een toelichting door de lokale coördinator toch akkoord met deelname.

Toenemend bewustzijn van eigen rol in aanpak dak- en thuisloosheid

Tijdens de informatiesessies is veel gesproken over stereotype beelden van dak- en thuisloosheid. Ook kwam gedurende het onderzoeksproces regelmatig aan de orde dat zichtbare dakloosheid slechts het topje van de ijsberg is en dat een groot deel van de dak- en thuisloze mensen vaak buiten beeld blijft. Veel deelnemers gaven aan dat zij door deelname aan de informatiesessies en door hun bijdrage aan het onderzoek anders zijn gaan kijken naar dak- en thuisloosheid. Het bewustzijn dat dak- en thuisloosheid heel divers is nam door het onderzoek toe. Veel medewerkers van de betrokken organisaties waren zich voorheen niet bewust van het feit dat zij met dak- en thuisloze personen in contact staan. Door de telling groeide het besef dat de problematiek van dak- en thuisloosheid veel breder is dan vaak wordt gedacht en dat een veelheid aan partijen noodzakelijk is in het signaleren en aanpakken van dak- en thuisloosheid in de regio. Dit is belangrijk, omdat al deze partijen een rol kunnen spelen bij het oplossen van dak- en thuisloosheid.

Aandacht voor andere vormen van preciaire huisvesting

Tijdens de bijeenkomsten met professionals werden specifieke groepen genoemd die niet geteld zijn, omdat zij niet voldeden aan de voorwaarden om meegeteld te worden. Het ging hierbij over mensen die wel degelijk in zeer onveilige leefsituaties zitten en een verhoogd risico op dak- en thuisloosheid lopen. Deze informatie is van belang bij het formuleren van preventiebeleid. Opvallende groepen waren mensen in een onveilige thuissituatie, zowel jongeren als volwassenen. Ook arbeidsmigranten werden genoemd als groep met een groot risico op het verlies van huisvesting. De onderzoekers signaleren daarnaast dat er in de regio veel mensen zijn die na een periode van dak- of thuisloosheid gehuisvest worden in een sociale huurwoning met in eerste instantie een tijdelijk huurcontract met bijzondere voorwaarden, zoals het accepteren van begeleiding. Daarin is deze regio niet uniek: dit komt in Nederland veel voor. Vanuit het recht op behoorlijke huisvesting bezien zijn dergelijke constructies problematisch. Dit komt omdat een tijdelijk huurcontract geen rechtsbescherming biedt en mensen kwetsbaar maakt voor het verlies van hun woning.

Hoofdstuk 6

Blik op de toekomst

> 6.1 Van tellen naar oplossen

> 6.2 Tweede telronde (2024)

Hoofdstuk 6 **Blik op de toekomst**

6.1 Van tellen naar oplossen

Voor effectief beleid is inzicht in het werkelijke aantal dak- en thuisloze mensen en hun profielenkenmerken cruciaal. Met de resultaten van deze telling bieden we gemeenten in regio Meierij en Bommelerwaard dit inzicht. De regio kan de resultaten van de telling benutten bij het ontwikkelen van een aanpak gericht op het uitbannen van dakloosheid in 2030, de ambitie van het *Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis (2023-2030)*. De telling brengt bijvoorbeeld groepen in beeld die voorheen voor beleidsmakers onzichtbaar waren, geeft handvatten voor beleid en laat zien waar versterking van een preventieve aanpak nodig is. Dit doen zij in samenspraak met belangrijke lokale partijen die ook betrokken waren bij de telling.

Samenwerking tussen lokale partijen versterkt

Door het gezamenlijk uitvoeren van deze telling is de samenwerking tussen de betrokken partijen versterkt. Dit is een belangrijk resultaat van het onderzoeksproces. De diversiteit aan organisaties die deelnamen aan de telling laat zien dat het oplossen en voorkomen van dakloosheid vraagt om de inzet en samenwerking van een groot aantal partijen. De gemeenten uit de regio zijn nu aan zet om de lokale aanpak van dakloosheid samen met alle betrokken organisaties vorm te geven. Zij kunnen daarbij voortborduren op de samenwerking die door de organisatie en uitvoering van de telling is ontstaan.

Herhaling van de telling

De uitgevoerde telling is een belangrijke nulmeting. Effecten van nieuw beleid gebaseerd op deze telling zullen naar verwachting zichtbaar beginnen te worden na een periode van drie tot vier jaar. Een nieuwe telling kan dan een belangrijk middel zijn om na te gaan in hoeverre de getroffen maatregelen effectief zijn.

6.2 Tweede telronde (2024)

Het is de ambitie van Hogeschool Utrecht en Kansfonds om in heel Nederland heldere, betrouwbare en vergelijkbare cijfers van dak- en thuisloosheid te verkrijgen. We vinden het daarom positief dat het *Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis (2023-2030)* zich tot doel stelt om alle dak- en thuisloze mensen in beeld te krijgen aan de hand van de ETHOS-Light definitie. De komende jaren werken wij, in samenwerking met het Rijk en gemeenten, aan een landelijke opschaling van de ETHOS telling. Op weg naar deze landelijke opschaling breiden we de ETHOS telling uit naar nieuwe regio's. In navolging van Noordoost-Brabant hebben 55 gemeenten zich aangemeld voor de tweede ronde van de ETHOS telling. Dat betekent dat we in het voorjaar van 2024 een telling uitvoeren in de volgende regio's: Holland Rijnland, Westelijke Mijnstreek, Gelderland-Zuid, Regio Breda, Hart van Brabant en West-Friesland. De resultaten hiervan verwachten we in oktober 2024. Vanaf januari 2024 kunnen gemeenten zich aanmelden bij Kansfonds voor de derde ronde van de ETHOS tellingen die we in 2025 organiseren.

Referenties

Referenties

- Akkermans, C. (2020). Dakloosheid van vrouwen blijft onderbelicht. *Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken*. Verkregen via: <http://www.socialevraagstukken.nl/rubrieken/analyse-xl/dakloosheid-van-vrouwen-blijft-onderbelicht>
- Al Shamma, S., Van Straatten, B., Boersma, S., Rodenburg, S., Van der Laan, J., Van de Mheen, D. & Wolf, J. (2015). *Dakloze mensen in de vier grote steden: veranderingen in 2,5 jaar. Eindrapportage Coda-G4*. Rotterdam: Instituut voor Verslavingsonderzoek.
- Baptista, I., & Marlier, E. (2019). *Fighting homelessness and housing exclusion in Europe: A study of national policies*. European Social Policy Network (ESPN). European Commission.
- Bradley, C., McGowan, J. & Michelson, D. (2018). How Does Homelessness Affect Parenting Behaviour? A Systematic Critical Review and Thematic Synthesis of Qualitative Research. *Clinical Child and Family Psychology Review* 21, 94–108. <https://doi.org/10.1007/s10567-017-0244-3>
- CBS (2023). *26,6 duizend dakloze mensen begin 2022*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Verkregen via: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/39/26-6-duizend-dakloze-mensen-begin-2022>
- CBS (2023). *Dakloos in Nederland: wat behelst het onderzoek*. Verkregen via: <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/korte-onderzoeksomschrijvingen/dakloos-in-nederland>
- CBS (z.d.). *Gemeentelijke monitor Sociaal Domein*. Verkregen via: <https://www.cbs.nl/nl-nl/deelnemers-enquetes/decentrale-overheden/overzicht/gemeentelijke-monitor-sociaal-domein>
- De Jonge, A. (2021). Minder daklozen? 'De opvang zit overvol'. *Binnenlands Bestuur*. Verkregen via: Minder daklozen? 'De opvang zit overvol' (binnenlandsbestuur.nl)
- Demaerschalk, E., Italiano, P., Mondelaers, N., Steenssens, K., Schepers, W., Nicaise, I., Van Regenmortel, T., & Hermans, K. (2018). Measuring Homelessness in Belgium - Final Report. Brussels. *Belgian Science Policy 2018* – 250 p. (BRAIN-be - (Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks)
- Edgar, B. (2012). The ETHOS definition and classification of homelessness and housing exclusion. *European Journal of Homelessness*, 6, 219-226.
- FEANTSA (2018). *ETHOS Light: European Typology of Homelessness and Housing Exclusion*. Measurement of Homelessness at European Union Level. Verkregen via: www.feantsa.org/download/fea-002-18-update-ethos-light-0032417441788687419154.pdf
- Hermans, K. (2021). *Tellingen dak- en thuisloosheid. Globaal rapport*. Verkregen via https://media.kbs-frb.be/nl/media/7768/pub2021_3767_dakenthuisloosheid_globaal_nl_def.pdf.
- Hochstenbach, C. (2022). *Uitgewoond. Waarom het hoog tijd is voor een nieuwe woonpolitiek*. Amsterdam: Das Mag Uitgevers B.V.
- Huber, M., Van Doorn, L. & Davelaar, M. (2022). Waar staan we in de aanpak van dakloosheid in Nederland? *Sociale Vraagstukken*. Verkregen via: [Waar staan we in de aanpak van dakloosheid in Nederland? – Sociale Vraagstukken](https://www.socialevraagstukken.nl/waar-staan-we-in-de-aanpak-van-dakloosheid-in-nederland/)
- Mertens, N., Demaerschalk, E., Vermeir, E., Robben, L., & Hermans, K. (2022). *Telling Dak- en thuisloosheid: Handleiding voor Lokale Besturen*. KU Leuven. Verkregen via: [Handleiding Telling dak- en thuisloosheid 2022 \(vlaanderen.be\)](https://www.vlaanderen.be/document/handleiding-telling-dak-en-thuisloosheid-2022)

- Ministerie van Binnenlandse Zaken, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid & Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2022). *Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis (2023-2030)*. Verkregen via: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-bb529bd58adc8061e5c058d2fe9671197ba6244f/pdf>
- MPHASIS (Mutual Progress on Homelessness through Advancing and Strengthening Information Systems) (2009). *Final Technical Implementation Report*. Verkregen via <http://www.trp.dundee.ac.uk/research/mphasis/>
- Murran, S., & Brady, E. (2022). How does family homelessness impact on children's development? A critical review of the literature. *Child & Family Social Work*, 1–12. <https://doi.org/10.1111/cfs.12968>
- Oostveen, A. (2019). National Strategies to Fight Homelessness and Housing Exclusion in The Netherlands. In: Baptista, I. & E. Marlies, *Fighting Homelessness and Housing Exclusion in Europe: a study of national policies*. European Social Policy Network, Brussel: European Commission.
- Oppong Asante, K., Meyer-Weitz, A. & Petersen, I. (2016). Mental Health and Health Risk Behaviours of Homeless Adolescents and Youth: A Mixed Methods Study. *Child Youth Care Forum* 45, 433–449 <https://doi.org/10.1007/s10566-015-9335-9>
- Raad Volksgezondheid en Samenleving (2020). *Herstel begint met een huis: Dakloosheid voorkomen en verminderen*. Den Haag, verkregen via: <https://www.raadvsv.nl/documenten/publicaties/2020/04/21/herstel-begint-met-een-huis-dakloosheid-voorkomen-en-verminderen>
- Rijk en de vier grote steden. (2006). *Plan van aanpak Maatschappelijke Opvang*. Den Haag: SDU Uitgevers.
- Rijksoverheid (z.d.). *Kan ik mijzelf laten inschrijven op een briefadres?* Verkregen via: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/vraag-en-antwoord/kan-ik-een-briefadres-krijgen-als-ik-geen-vast-woonadres-heb>
- Schel, S., Wewerinke, D., De Vries, J. & Van Doorn, L. (2023). Nieuwe telling van dak- en thuisloosheid. *Sociaal Bestek*. Verkregen via: Nieuwe telling van dak- en thuisloosheid (sociaalbestekpremium.nl)
- Vermeir, E., & Samyn, S. (2021). *Telling dak- en thuisloosheid: Lokaal Rapport – Gent*. KU Leuven, verkregen via: <https://www.kbs-frb.be/nl/Activities/Publications/2021/20210311NT1>
- VNG (2022). Monitor Dakloosheid als onderdeel van de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein. Aanleverprotocol. Den Haag: VNG
- Wekker, G., & Lutz, H. (2001). Een hoogvlakte met koude winden. De geschiedenis van het gender-en etniciteitsdenken in Nederland. *Caleidoscopische visies. De zwarte, migranten en vluchtelingenvrouwenbeweging in Nederland*, 25-49.
- Wewerinke, D., Schel, S., De Vries, J. & Van Doorn, L. (2023). Anders tellen geeft een beter beeld van dakloosheid. *Sociale Vraagstukken*. Verkregen via: Anders tellen geeft een beter beeld van dakloosheid – Sociale Vraagstukken

Bijlagen

> Bijlage 1. ETHOS-classificatie

> Bijlage 2. ETHOS-Light

> Bijlage 3. Diensten en (sub)organisaties die
deelnamen aan de telling

> Bijlage 4. Verblijfplaatsen dak- en thuisloze personen
in kernen Meierijstad

Bijlagen

Bijlage 1: ETHOS-classificatie

What is ETHOS?

ETHOS is the European Typology of Homelessness and Housing Exclusion. It was developed by FEANTSA as a transnational framework definition for policy and practice purposes. It provides a shared language for transnational exchange. It does not attempt to harmonise national definitions of homelessness in Europe.

ETHOS classifies living situations that constitute homelessness or housing exclusion. ETHOS identifies 4 main categories of living situation: Rooflessness, Houselessness, Insecure Housing and Inadequate Housing. These conceptual categories are divided into 13 operational categories that can be used for different policy purposes, such as mapping the problem of homelessness, as well as developing, monitoring and evaluating policies.

	OPERATIONAL CATEGORY	LIVING SITUATION	GENERIC DEFINITION
Conceptual Category	ROOFLESS	1 People Living Rough	1.1 Public space or external space Living in the streets or public spaces, without a shelter that can be defined as living quarters
		2 People in emergency accommodation	2.1 Night shelter People with no usual place of residence who make use of overnight shelter, low threshold shelter
	HOUSELESS	3 People in accommodation for the homeless	3.1 Homeless hostel 3.2 Temporary accommodation 3.3 Transitional supported accommodation Where the period of stay is intended to be short term
		4 People in Women's Shelter	4.1 Women's shelter accommodation Women accommodated to experience of domestic violence and where the period of stay is intended to be short term
		5 People in accommodation for immigrants	5.1 Temporary accommodation/reception centres 5.2 Migrant workers accommodation Immigrants in reception or short term accommodation due to their immigrant status
		6 People due to be released from institutions	6.1 Penal institutions 6.2 Medical institutions (*) 6.3 Children's institutions/homes No housing available prior to release Stay longer than needed due to lack of housing No housing identified (e.g. by 18th birthday)
		7 People receiving longer-term support (due to homelessness)	7.1 Residential care for older homeless people 7.2 Supported accommodation for formerly homeless people Long stay accommodation with care for formerly homeless people (normally more than one year)
	INSECURE	8 People living in insecure accommodation	8.1 Temporarily with family/friends 8.2 No legal (sub)tenancy 8.3 Illegal occupation of land Living in conventional housing but not the usual place of residence due to lack of housing Occupation of dwelling with no legal tenancy illegal occupation of a dwelling Occupation of land with no legal rights
		9 People living under threat of eviction	9.1 Legal orders enforced (rented) 9.2 Re-possession orders (owned) Where orders for eviction are operative Where mortgagee has legal order to re-possess
		10 People living under threat of violence	10.1 Police recorded incidents Where police action is taken to ensure place of safety for victims of domestic violence
	INADEQUATE	11 People living in temporary/non-conventional structures	11.1 Mobile homes 11.2 Non-conventional building 11.3 Temporary structure Not intended as place of usual residence Makeshift shelter, shack or shanty Semi-permanent structure hut or cabin
		12 People living in unfit housing	12.1 Occupied dwellings unfit for habitation Defined as unfit for habitation by national legislation or building regulations
		13 People living in extreme over-crowding	13.1 Highest national norm of overcrowding Defined as exceeding national density standard for floor-space or useable rooms

Note: Short stay is defined as normally less than one year; Long stay in defined as more than one year.

(*) Includes drug rehabilitation institutions, psychiatric hospitals etc.

A Harmonised Definition of Homelessness for Statistical Purposes

Sometimes referred to as ETHOS 'Light', this is a version of the ETHOS typology developed in the context of a 2007 European Commission study: *Measurement of Homelessness at European Union Level*. It is a harmonised definition of homelessness for statistical purposes. It is a pragmatic tool for the development of homelessness data collection, rather than a conceptual and operational definition to be used for a range of policy and practice purposes.

OPERATIONAL CATEGORY		LIVING SITUATION		DEFINITION
1	People living rough	1	Public spaces / external spaces	Living in the streets or public spaces without a shelter that can be defined as living quarters
2	People in emergency accommodation	2	Overnight shelters	People with no place of usual residence who move frequently between various types of accommodation
3	People living in accommodation for the homeless	3	Homeless hostels	Where the period of stay is time-limited and no long-term housing is provided
		4	Temporary accommodation	
		5	Transitional supported accommodation	
		6	Women's shelters or refuge accommodation	
4	People living in institutions	7	Health care institutions	Stay longer than needed due to lack of housing
		8	Penal institutions	No housing available prior to release
5	People living in non-conventional dwellings due to lack of housing	9	Mobile homes	Where the accommodation is used due to a lack of housing and is not the person's usual place of residence
		10	Non-conventional buildings	
		11	Temporary structures	
6	Homeless people living temporarily in conventional housing with family and friends (due to lack of housing)	12	Conventional housing, but not the person's usual place of residence	Where the accommodation is used due to a lack of housing and is not the person's usual place of residence

Bijlage 3: Diensten en (sub)organisaties die deelnamen aan de telling

2Live
Area
Bazalt Wonen
Bond Precaire Woonvormen
BrabantWonen
Buurtzorg Jong
Buro3o
Cello
Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg
Charlotte van Beuningen
Contour de Twern
De Kernen
DJI PI Vught
FamilySupporters
Farent Sociaal Werk (*incl. CIT, buurtteam Zuid, KOO Wijkplein*)
Gemeente Boxtel
Gemeente Den Bosch (*incl. CTMO, Team Regie, Bureau Nazorg, WeenerXL, Bewindvoeringskantoor gemeente 's-Hertogenbosch*)
Gemeente Maasdriel
Gemeente Meierijstad
Gemeente Sint-Michielsgestel
Gemeente Vught
Gemeente Zaltbommel
GGD Hart van Brabant
GGZ Oost-Brabant
Jeroen Bosch Ziekenhuis
Koraalgroep
Labyrint Zorg en Werk
Leger des Heils Jeugdbescherming en reclassering
MijnGemeenteDichtbij (gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel)
MO Den Bosch
Mooiland Woningcorporatie
Nederlandse Spoorwegen
Novadic Kentron
Novafarm Grip
Onder de Bomen
ONS Welzijn
Oosterpoort
Osperon
Poolse Parochie Bisdom 's-Hertogenbosch
PowerUp073
Protestantse Kerk 's-Hertogenbosch
Reclassering Nederland
Regionaal Autisme Centrum
Reinier van Arkel

SMO Verdihuis
Springplank
Stichting Barka
Stichting Loods
Stichting MEE Gelderse Poort
Stichting NIDOS
Straatpastoraat Den Bosch
Veilig Thuis Oost-Brabant
Vluchtelingenwerk
Welzijn de Meierij
Wijk GGD
Woonstichting JOOST
Woonzorgnet
Ypse
Zayaz Woningcorporatie
Zorg en Veiligheidshuis Brabant Noordoost

Bijlage 4: ETHOS-Light classificatie dak- en thuisloze personen kernen in Meierijstad

In Tabel 31 zijn de verblijfplaatsen van de dak- en thuisloze personen op 15-16 mei in Schijndel, Veghel en Sint-Oedenrode (samen gemeente Meierijstad) uitgesplitst op basis van ETHOS-Light.

Tabel 31. Verblijfplaats van volwassen dak- en thuisloze personen in Schijndel, Veghel en Sint-Oedenrode (Meierijstad) op 15-16 mei 2023

Gemeente	Verblijfplaats nacht 15-16 mei								Totaal (+kinderen)	Aandeel per 1000 inwoners
	In de openbare ruimte	In de noodopvang	In tijdelijke opvang voor dakloze mensen	In een instelling	In niet-conventionele woonruimte	Bij familie/ vrienden/derden	Dreigende huisuitzetting	Situatie onbekend, dak- of thuisloosheid bevestigd		
Schijndel	-	-	-	-	14	3	-	-	17 (5)	0,08
Veghel	2	-	19	1	2	7	2	-	33 (30)	0,20
Sint-Oedenrode	-	-	-	-	3	3	1	1	8 (2)	0,06
Totaal Meierijstad	2	-	19	1	19	13	3	1	58 (35)	0,14

